

Trusti

**GODIŠNJI
IZVEŠTAJ
2023**

Trusti

Sva prava sadržana *

Fondi i Kursimeve Pensionale i Kosovës
Kosovski Penzijski Štedni Fond
Kosovo Pension Savings Trust

Izdavač
Kosovski Penzijski Štedni Fond

Objavljen
Maj 2024

Fotografije
Sve objavljene fotografije su snimljene na Kosovu

Sva prava sadržana®
Fondi i Kursimeve Pensionale i Kosovës
Kosovski Penzijski Štedni Fond
Kosovo Pension Savings Trust

SADRŽAJ

0

4-15

Glavne činjenice
Misijska i ambicijska
Uvodna reč

1

19-37

Organizacija i
finansije

2

39-47

Aktivnosti

3

49-59

Investiranje
penzijske
štednje

4

61-65

Doprinosi i
penzionisanje

5

67-79

Demografski
podaci
doprinosioca

6

81-83

Zakonodavstvo

7

Aneks

Izveštaj nezavisnog revizora
i finansijski izveštaji -
Operacije

8

Aneks

Izveštaj nezavisnog revizora
i finansijski izveštaji -
Penzijska Sredstva

PREGLED KLJUČNIH INDIKATORA

UČINAK INVESTICIJA U POSLEDNJIH 10 GODINA (KUMULATIVNA) - STANDARDNI PORTFELIJO

Period	1-godina	2-godine	3-godine	4-godine	5-godine	6-godine	7-godine	8-godine	9-godine	10-godine
Bruto prinos od investicija (u milionima)	€87,7	€(32,3)	€195,0	€266,9	€427,6	€342,9	€445,4	€510,0	€539,5	€606,3

INVESTICIJE

	2023	2022
STANDARDNI PORTFELJ		
Cena akcije na kraju godine	€1,6764	€1,6268
Promena cene akcije u toku godine	+3,05%	-5,54%
Godišnji bruto prinos od investicija	€81.106.745	-€121.600.526
Ostali prihodi za godinu *	+€2.000.000	--

KONZERVATIVNI PORTFELJ

Cena akcije na kraju godine	€2,3020	€2,0588
Promena cene akcije u toku godine	+3,47%	+2,94%
Godišnji bruto prinos od investicija	€4.556.800	€2.719.123

NIU (KONVERTIRANIH)

Standardni Portfelijo	€2.570.540.693	€2,316,363,922
Konservativni Portfelijo	€131.267.932	€94,812,043

DOPRINOSI I DOPRINOSIOCI

Uplaćeni doprinosi za godinu	€286.181.346	€241.462.429
Uplaćeni doprinosi od osnivanja	€2.716.896.334	€2.430.714.987
Novi računi otvoreni u toku godine	41.968	40.409
Broj vlasnika računa na kraju godine	834.963	792.995
Broj aktivnih doprinosioca na kraju godine	442.383	428.891

*Višak od investicionih troškova za godinu.

PENZIONISANJE

	2023	2022
Računi sa isplatom štednje za godinu *	7.684	6.907
Vrednost isplaćenih sredstava za godinu	€71.606.416	€54.871.291
Broj računa sa isplatom od osnivanja **	73.973	67.229
Vrednost isplaćenih sredstava od osnivanja ***	€630.407.296	€558.800.880

* U ovom broju su uključene godišnje penzije za starosne, smrtne slučajeve, invalidske i strane državljane.
 ** U ovu vrednost se uključuju starosne penzije, smrtne slučajeve i strane državljane, ali ne uključuje slučajeve invalidnosti.
 *** U ovom iznosu takođe je uključena i podignuta vrednost za 10% (od decembra 2020. do aprila 2021. godine).

NAKNADE I TROŠKOVI

Investiciona naknada	0,320%	0,320%
Operativna naknada	0,050%	0,057%
Iznos naknada nad penzijskim sredstvima	€9.421.417	€8.849.446
Investicioni troškovi KPŠF-a za godinu	€5.846.523	€6.695.395
Operativni troškovi KPŠF-a za godinu	€1.054.703	€1.139.768

RASPODELA DOPRINOSA I eTRUSTI

Neraspodeljeni doprinosi na kraju godine	€3.192.323	€2.950.426
Neraspodeljeni doprinosi u procentu	0,117%	0,121%
Broj računa u eTrust-u	316.140	301.798

RASPODELA INVESTICIJA NA DAN 31.12.2023.

U **Standardom portfeliju**, penzijska sredstva se investiraju preko otvorenih sredstava kojima upravljaju menadžeri ovih sredstava u akcije, dužničke instrumente, gotovinu i druge finansijske instrumente globalnih korporacija i suverenih država. KPŠF je na kraju godine imao direktne i indirektne investicije u finansijske instrumente 1.988 globalnih emitenata (2022: 1.988).

U **Konzervativnom portfeliju**, penzijska sredstva se direktno investiraju u obveznice Vlade Republike Kosovo putem javnih aukcija i u bankarskim depozitima na Kosovu. Na kraju godine, 2023 98,1% investicija ovog portfolija bilo je u obveznicama Vlade Kosova; dok je ostatak portfolija (1,9%) bio u bankarskim depozitima na Kosovu.

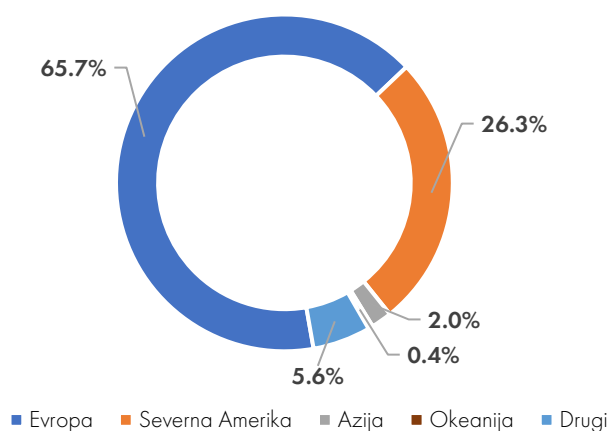
10 GLAVNIH PLASMANA U JEDNOM ENTITETU ZA IMOVINU POD UPRAVOM KPŠF

Br.	PLASMAN	PROCENAT	SREDSTVA KPŠF-a (u milionima)
1.	Trezor Kosova	16,5%	€447,1
2.	Groupe BPCE	2,3%	€63,3
3.	Credit Agricole	2,3%	€62,9
4.	Credit Mutuel	2,1%	€56,9
5.	Societe General	2,1%	€56,8
6.	BNP Paribas SA	1,6%	€42,5
7.	Nordea Bank	1,3%	€35,2
8.	Intesa Sanpaolo	1,3%	€33,8
9.	Trezor Italije	1,2%	€32,6
10.	Banka NLB Kosovo	1,2%	€32,4
UKUPNO TOP DESET		31,9%	€863,5

10 DRŽAVA SA NAJVIŠIM RANGIRANJEM ZA SVA SREDSTVA POD UPRAVOM KPŠF

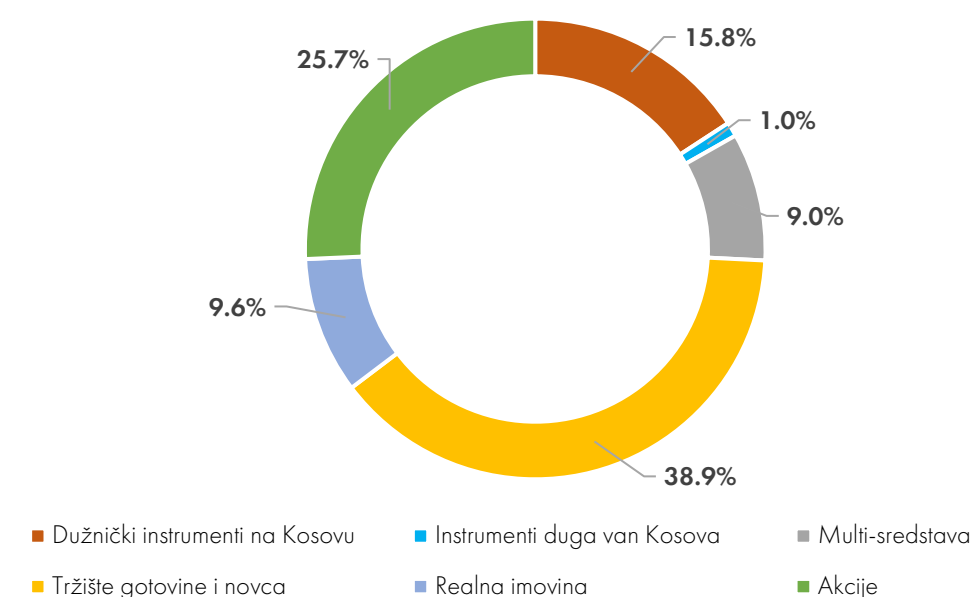
Br.	DRŽAVA	PROCENAT	SREDSTVA KPŠF-a
1.	Kosovo	25,51%	€689.570.947
2.	SAD	24,56%	€663.883.220
3.	Francuska	14,78%	€399.524.975
4.	Velika Britanija	6,51%	€175.949.365
5.	Italija	3,39%	€91.641.825
6.	Holandija	2,60%	€70.283.830
7.	Španija	2,17%	€58.710.572
8.	Nemačka	2,16%	€58.504.649
9.	Švedska	1,82%	€49.180.174
10.	Finska	1,77%	€47.899.435
UKUPNO TOP DESET		83,28%	€2.305.148.992

GLOBALNA GEOGRAFSKA RASPODELA UKUPNIH SREDSTAVA KPŠF

ZAPIS: KPŠF ne može garantovati da će buduće performanse investicija biti kao u prošlosti. KPŠF ulaže njena sredstva pod upravom sa ciljem da: kao prvo sačuva kupovnu snagu penziona štednje i kao drugo kako bi još više podigao vrednost. Međutim, sva ulaganja su predmet jednoj meri rizika u zavisnosti od ciljanog stepena povraćaja. To isto važi i za investicije KPŠF-a, koja su predmet nizu rizika, ali ne ograničivši se samo na ove: valutni rizik, rizik kamatne norme, kreditirani rizik, rizik cene, politički rizik, rizik druge strane, rizik likvidnosti, rizik derivata itd. Više detalja za svaki rizik i njegova povezanost sa svakim investicionim fondom predstavljaju se na finansijskim izveštajima, priloženi sa ovim izveštajem.

RASPODELA PREMA FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA UKUPNIH SREDSTAVA KPŠF

2023

Počele su pripreme za treći investicioni portfelj (srednji) i Deklaraciju o principima investicija. U Standard portfelju nastavljeno je smanjenje izloženosti visokorizičnim instrumentima.

Neto povraćaj za godinu bio je +3,1% za Standardni portfelj i +3,5% za Konservativni portfelj. Sredstva pod upravljanjem porasla su za 12,1%.

2022

Kreiran je novi investicioni portfelj (konzervativni) kako bi se doprinosiocima blisku penzionisanje zaštite od brzih fluktuacija. Izloženost instrumentima visoke volatilnosti smanjena je na najniži nivo.

Neto povraćaj za godinu bio je -5,5% za Standardni portfelj i +2,9% za Konservativni portfelj. Sredstva pod upravljanjem porasla su za 2,5%.

2021

Institucija je ostvarila najveći nominalni povraćaj na investiciju u jednoj godini. Broj uplaćenih sredstava na kraju godine dostigao je novi rekord.

Neto prinos za godinu iznosio je +10,7%, dok su sredstva pod upravljanjem porasla za 18,4%.

2021

Novi softver za upravljanje računima (IPSA) je pripremio stručno osoblje KPŠF-a, zamenjujući prethodno podugovoreni softver. Prelazak na ovaj softver (što se dogodilo tokom januara 2022) predstavlja snažnu dugoročnu prednost za instituciju.

Neraspoređeni doprinosi su porasli na 0,12% prikupljenih doprinosa.

2022

Stavljanje u funkciju Konzervativnog portfolijaje urađeno bez ikakvih poteškoća u IPSA softveru. Dodati su digitalni kod izveštajima, tako da treća lica mogu da proveravaju njihovu autentičnost. Takođe je omogućeno preuzimanja izveštaja sa portala eKosova.

Neraspoređeni doprinosi porasli su na 0,12% naplaćenih doprinosa.

2023

Održavanje i unapređenje IPSA softvera nastavljeno je bez ikakvih poteškoća. Vršeno ažuriranje zaštite i bezbednosti digitalnih podataka KPŠF. Udaljene digitalne usluge su nastavile da se šire u upotrebi.

Neraspoređeni doprinosi ostali su približno isti sa 0,12% naplaćenih doprinosa.

DEFINISANJE TERMINA

DEONICE - Finansijski instrument koji obezbeđuje vlasništvo u preduzeću, u zavisnosti od stepena ulaganja.

PORTOFOLIO - Je upotreba nekoliko finansijskih instrumenata kao što su akcije, obveznice, gotovina, ETF-ovi i drugo, u zajedničkoj investiciji; čiji su investicioni rezultati zajedno obračunali i predstavljaju taj portfelj.

HARTIJE OD VREDNOSTI ILI OBVEZNICE - Finansijski instrument emitovan od jedne vlade ili korporacije, i to sa rokammaturiranja, koja obično plaća u određenim rokovima određeni iznos na osnovu fiksnih ili fleksibilnih kamata.

MULTI-SREDSTVA - Investicioni fondovi koji se sastoje od mešavine glavnih finansijskih instrumenata klase sredstava (deonice, obveznice i gotovine).

INVESTICIONI RIZIK - Podrazumeva šanse ili mogućnosti da se pretrpe gubici od preduzetih investicija protiv jednog određenog nivoa profita.

BENČMARK - Jedan standardni referentni nivo za upoređivanje i analiziranje investicionih performansi. KPŠF ima kao benčmark indeks potrošačkih cena, inače poznat kao nivo inflacije u zemlji.

DEFINISAN DOPRINOS - Je definisan plan za doprinos, gde se fiksni doprinosi uplaćuju u jednom individualnom računu od strane poslodavca i zaposlenog. Zatim se ti doprinosi ulažu i povraćaj od investicija (pozitivne ili negativne) kreditira individualnom računu. U vreme penzionisanja ovaj račun se koristi za nuđenje penzije, obično kroz kupovinu anuiteta, koja zatim omogućuju redovna mesečna primanja.

STANDARDNI PORTFELJ - To je investicioni portfelj u KPŠF namenjen doprinosiocima starosti do 63 godine, čiji su penzioni fondovi uloženi u mešavinu finansijskih instrumenata kao što su bankarski depoziti, obveznice trezora Kosova i uglavnom u otvorene (zajedničke) i rizične fondove umerenih investitora.

KONZERVATIVNI PORTFELJ - To je investicioni portfelj u KPŠF namenjen doprinosiocima starijim od 63 godine, čiji su penzioni fondovi uloženi u finansijske instrumente koji su ograničeni na obveznice Kosovskog trezora i gotovinu i sa minimalnim rizikom investicija.

PREGLED POJMOVA

KPŠF	Kosovski penzijski štedni fond
PAK	Poreska Administracija Kosova
CBK	Centralna Banka Republike Kosova
SKUPŠTINA	Skupština Republike Kosova
VLADA	Vlada Republike Kosova
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja
BDP	Bruto domaći proizvod (objavljen od strane ASK)
ASK	Agencija za Statistiku Kosova
PPF	Program povlačenja u fazama
ETF	Fondovi kojima se trguje na berzi od brokera, gde su sažeti niz investicionih instrumenata (akcije, obveznice, roba ili mešovite) koji prate određeni indeks.
NIU	Neto imovina pod upravljanjem

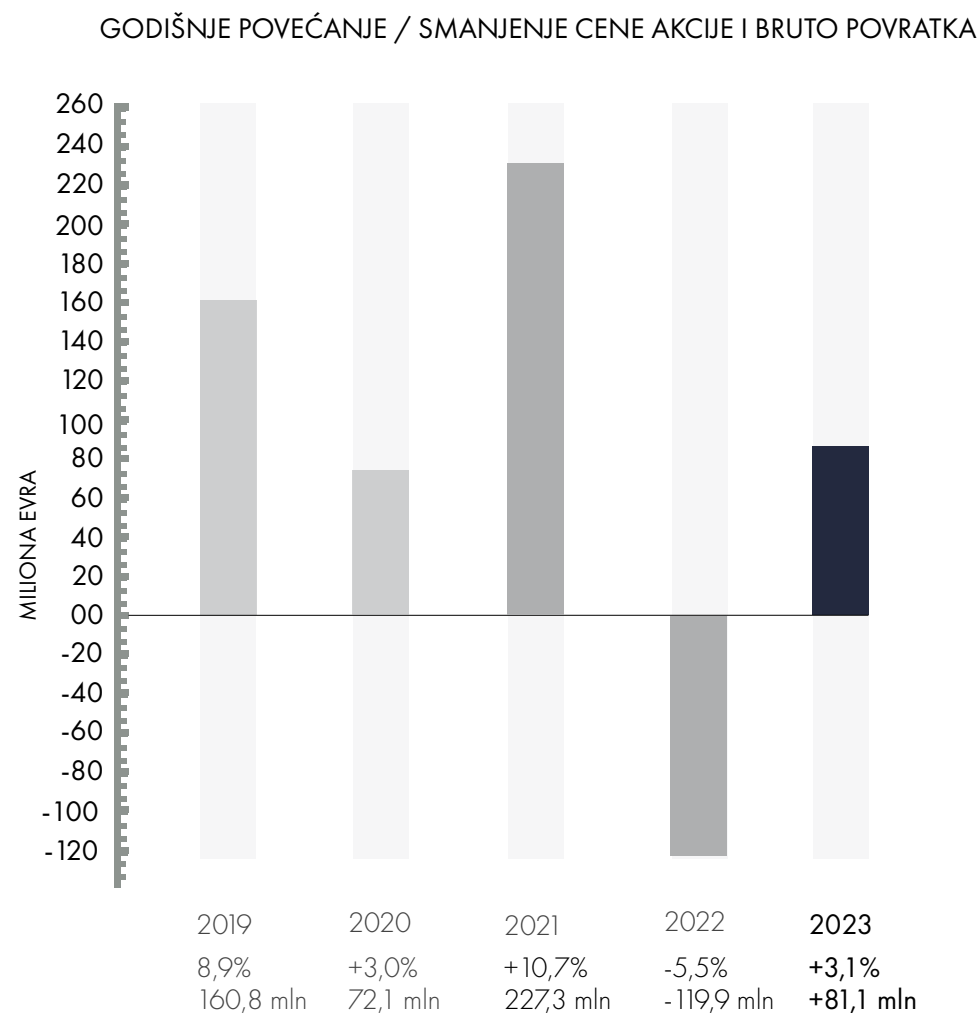
PODACI ZA ZADNJIH PET GODINA - STANDARDNI PORTFELJ

52,9%
POVEĆANJE NETO IMOVINE

20,8%
POVEĆANJE CENA DEONICE

€342,9 mln
BRUTO POVRAĆAJ OD INVESTICIJA

PRINOS OD INVESTICIJA

BROJ VLASNIKA RAČUNA I SARADNICI PO POLU

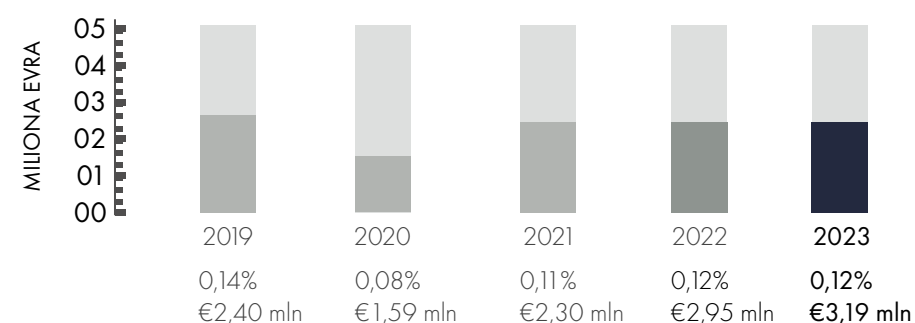
GOD.	VLASNIKA RAČUNA (A)	MUŠKA-RACA (B)	% (B)/(A)	ŽENA (C)	% (C)/(A)	AKTIVNIH RAČUNA (D)	MUŠKA-RACA (E)	% (E)/(D)	ŽENA (F)	% (F)/(D)
2019	669.973	450.845	67,3%	219.128	32,7%	379.827	248.618	65,5%	131.209	34,5%
2020	707.388	469.286	66,3%	238.102	33,7%	387.526	249.355	64,3%	138.171	35,7%
2021	752.586	483.352	64,2%	269.234	35,8%	419.657	254.808	60,7%	164.849	39,3%
2022	792.995	507.028	63,9%	285.967	36,1%	428.891	262.339	61,2%	166.552	38,8%
2023	834.963	528.532	63,3%	306.431	36,7%	442.383	265.628	60,0%	176.755	40,0%

NETO SREDSTVA POD UPRAVOM KPŠF-A U ODNOSU NA GODIŠNJI BDP KOSOVA

	2019	2020	2021	2022	2023
Neto sredstva pod upravom (ujedinjeni)	€1.966.956.583	€1.988.073.032	€2.353.174.912	€2.411.175.963	€2.701.808.623
BDP Kosova	€7.056.172.000	€6.771.600.929	€7.957.867.000	€8.895.728.000 [#]	€8.237.333.000*
Neto sredstva u odnosu na BDP	27,9%	29,4%	29,6%	27,1%	28,0%

KUMULATIVNI NERASPODELJENI DOPRINOSI

PAD/RAST U NERASPODELJENIM DOPRINOSIMA KAO PROCENAT UKUPNIH DOPRINOSA

NETO SREDSTVA KOJIMA UPRAVLJA KPŠF NA KRAJU 2023.GODINE SU

28,0%
BDP-A KOSOVA

* PREMA KVARTALNOJ PROCENI AGENCIJE ZA STATISTIKU KOSOVA ZA K4 2023
Procena ASK-a za 2022 godinu, prema kvartalima, je ispravljena u godišnjem izveštaju ASK-a

MISIJA I AMBICIJA

Naša misija je da investiramo penzijsku štednju i da administriramo pojedinačne račune doprinosilaca do njihovog penzionisanja.

Mi nastojimo da ostvarimo našu misiju preko obazrivog investiranja sredstava i efektivnih administrativnih procesa. Naša ambicija je da pružimo najbolje moguće usluge doprinosiocima i da budemo najpoverljivija institucija na Kosovu.

Mi nastojimo da ostvarimo našu ambiciju preko stručnosti i integriteta osoblja i institucionalne transparentnosti.

PREDGOVOR PREDSEDNIKA ODBORA I GENERALNOG DIREKTORA

Poštovani čitaocē / Poštovana čitateljko,

Godišnji izveštaj je najvažnija publikacija KPŠF, gde su, zajedno sa revidiranim finansijskim izveštajima, obelodanjena najvažnija pitanja investicija i poslovanja za poslednju kalendarsku godinu.

Naglašavamo da je 13. jula 2023. godine Skupština Kosova imenovala novi Upravni odbor, nakon isteka mandata prethodnog Odbora (28. februara 2023. godine), veoma važnog organa za odlučivanje o investiranju institucije-pravljenje.

Glavna vest, i najvažnija, svakog godišnjeg izveštaja KPŠF je neizbežno rezultat investicija. Osećamo se dobro što je 2023. dodata nizu pozitivnih godina u investicijama. Tako da smo za ove 22 godine rada u njih 19 postigli pozitivan rezultat, a samo u tri smo imali negativan rezultat. Ukupan bilans ovog 22-godišnjeg putovanja je akumulirani bruto prinos od oko 750 miliona evra.

Oba portfelja KPŠF su ove godine postigla pozitivan povrat. Standardni portfelj je porastao za +3,05% (i dostigao 1,6764 evra), dok je konzervativni portfelj porastao za +3,47% (i dostigao 2,1302 evra). U nominalnoj vrednosti, standardni portfelj je akumulirao bruto prinos od 83,1 milion evra, dok je konzervativni portfelj iznosio 4,6 miliona evra. Zajedno su prikupili 87,7 miliona evra. U međuvremenu, kada se dodaju novi doprinosi, u rekordnoj vrednosti od 289 miliona evra, i odbiju isplaćene penzije (72 miliona evra) i godišnje naknade (7 miliona evra), sredstva pod upravljanjem su povećana na 294 miliona evra i premašila 2,72 milijarde evra.

Pozitivan učinak Standard portfelja postignut je poboljšanjem globalnih makroekonomskih pokazatelja, što je uticalo na uspon finansijskih tržišta. Ovo tržišno kretanje je bilo posebno izraženo u poslednjem kvartalu 2023. godine. Dok je učinak Konzervativnog portfolija dostigao godišnji povrat od oko 3,5%, pri čemu su investicija tog portfelja sa veoma niskom strategijom rizika investicija (gde se 98% investicija završava godine bili u obveznicama Vlade Kosova).

Jer i tokom cele ove godine globalne geopolitičke tenzije su nastavile da budu visoke, od već dvogodišnjeg rata usmerenog na invaziju Rusije na Ukrajinu; Upravni odbor je zadržao izrazito konzervativno pozicioniranje Standardnog portfelja. Ovakvo pozicioniranje je imalo za cilj da zaštiti investicije od brzih negativnih fluktuacija na tržištima, dok je KPŠF nastavio sa pripremom Deklaracije o principima investicija, čime bi se otvorio put trećoj investicionoj strategiji, kroz novi investicioni portfelj. Dostizanje te faze omogućiće Upravnom odboru da preuzme različite rizike investicija u skladu sa godinama ulagača.

Tačnije, KPŠF je od početka aprila 2024. godine planirao da implementira investicionu strategiju sa tri investiciona portfelja za tri starosne grupe ulagača: 1) Standardni portfelj (za ulagače od 15 do 57 godina); 2) posredni portfelj (za doprinosioce od

58-62 godine) i 3) konzervativni portfelj (za doprinosioce od 63 i više godina).

Kroz tri investiciona portfelja cilj je da se unaprede interesi ulagača, kako upravljanjem rizikom investicija, tako i kapitalizacijom dugoročnog prinosa od investicija, uz zaštitu akumulirane penzijske štednje od kratkoročnih fluktuacija. Planovi su da tokom 2024. godine KPŠF nastavi sa strukturiranjem internih stručnih kapaciteta, kako bi se omogućilo još efikasnije donošenje odluka u oblasti investicija.

U ostatku svakodnevnog rada KPŠF, kancelarijski rad i rad u daljinu su nastavili da se obavljaju bez prekida. Ovaj standard je održan na visokom nivou uprkos činjenici da smo imali veliki broj osoblja koji su napustili instituciju; a da bez dobro osmišljenih i sprovedenih tehnoloških i organizacionih procesa ne bi bilo moguće održati.

Osoblje institucije nastavilo je da unapređuje interne digitalne procese, povećavajući bezbednost i operativne funkcionalnosti. Zahvaljujući višegodišnjoj digitalizaciji procesa u KPŠF, stotine hiljada usluga se nudi na daljinu, putem interneta. Takva tehnološka opcija, osim što je efikasna i efektivna, takođe je veoma preferirana od strane doprinosilaca. O tome najbolje govori podatak da je tokom 2023. godine više od 800.000 usluga izvršeno od strane doprinosilaca u daljini. Od toga oko 600.000 sa portala e-Trust i oko 200.000 sa portala e-Kosova. Takođe, hiljade usluga se nudi doprinosiocima putem telefona, e-pošte i poruka na društvenim mrežama.

Ove pokazatelje fer i proaktivnog operativnog funkcionisanja ponovo su potvrdili i eksterni nadzori i revizije, koje su i ove godine urađene nad institucijom. Iz tih procesa nisu proizašli ozbiljni nalazi koji potvrđuju da KPŠF posluje u skladu sa najvišim standardima finansijskog izveštavanja, ali i u skladu sa dobrim praksama korporativnog upravljanja.

Uprkos svim dostignućima u ovoj godini, verujemo da će KPŠF bi trebalo da nastavi, ne samo da održava otvorenost sa veoma dinamičnim okruženjem međunarodnih investicija i napretka u informacionim tehnologijama, već i da prihvata i primenjuje najnovije inovacije u svim oblastima svog delovanja.

Na kraju, želimo da se zahvalimo Skupštini Kosova, Centralnoj banci Kosova, Poreskoj upravi Kosova, Agenciji za civilnu registraciju, ali i drugim institucijama, na podršci i saradnji tokom 2023. godine! Verujemo, i izražavamo punu volju, da će se tako nastaviti i u godinama koje dolaze.

S poštovanjem,

Emanuel Bajra
Predsedavajući Upravnog odbora

Adrian Zalli
Generalni direktor

01

ORGANIZACIJA I FINANSIJE

Organizacija, Odbor i organogram

Članovi odbora na kraju godine

Proces odlučivanja za investiranje sredstava

Komisije upravnog odbora

Administracija

Nadzor i revizija

Finansiranje

Troškovi

ORGANIZACIJA

KPŠF je osnovan kao jedina institucija za upravljanje i ulaganje obaveznih penzijskih doprinosa zaposlenih na Kosovu, kao i za upravljanje individualnim penzionim štednim računima obveznika doprinosa do njihovog penzionisanja. KPŠF je osnovan zakonom u decembru 2001. godine kao neprofitna institucija. Kao takav, jedina svrha KPŠF-a je da služi samo najboljim interesima svojih saradnika.

KPŠF je postao potpuno operativan sa odborom, administracijom i procesom u avgustu 2002. Uprava je tada imala 22 službenika i pet jedinica. Od tada se Uprava organski razvila do 28 zaposlenih i osam jedinica. Avgust 2002. je bio i mesec u kojem su naplaćeni prvi doprinosi od zaposlenih u javnom sektoru.

2003. godine samozaposleni i zaposleni u privatnom sektoru uključili su se u penzijsku štednju. Penzijska sredstva su prvi put uložena 2003. godine u gotovini. Sledila su ulaganja u kapital 2004. godine i vlasnička ulaganja u dužničke instrumente u 2006. godini.

Dalje, investicija su proširena dodavanjem multiaktivnih fondova (2010) i fondova sa ciljnim rizikom (2011). Tokom

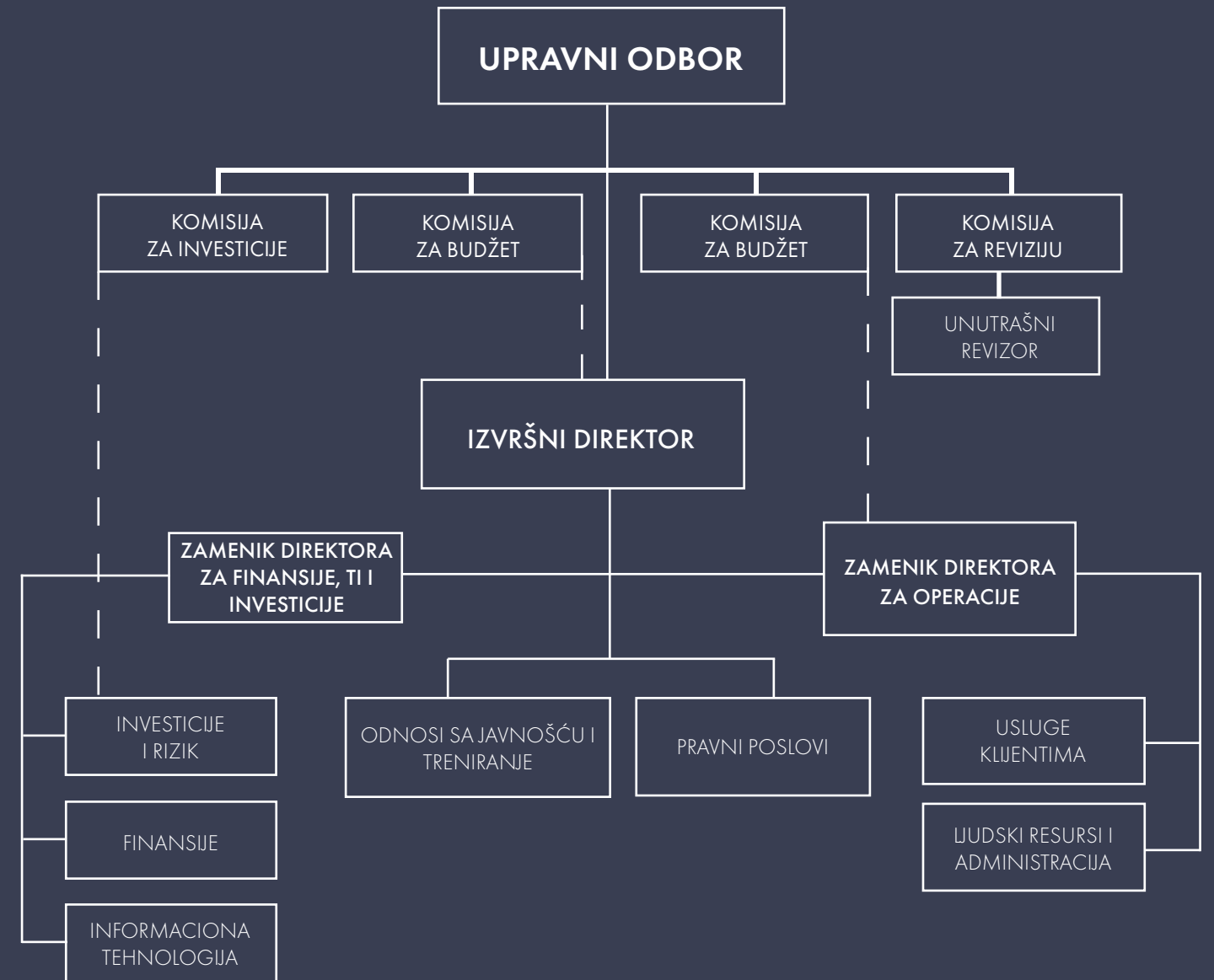
2014. i 2015. godine, investicionom portfelju su dodati investicioni fondovi sa više sredstava sa upravljanjem rizicima, akcijama dividendi i upravljanjem rizicima. U 2018. godini završen je proces izbora brokera za ulaganje u ETF fondove, čime je institucija dobila više investicionih alternativa. U 2021. godini imali smo rekordan broj investicionih fondova i instrumenata ikada uključenih. U 2022. godini, u okviru zaštitnih mera, značajno će se smanjiti investicija u visokorizične instrumente. U 2023. godini je uglavnom ostala na snazi investiciona strategija za 2022. godinu, uz povećanu brigu o upravljanju investicionim rizikom u Standard portfelju.

Na Kosovu je prva investicija u bankarske depozite izvršena 2008. godine, dok je prva investicija u kratkoročne obveznice Kosova realizovana 2012. godine. U 2014. i 2015. godini počela su investicija u srednjoročne i dugoročne obveznice. U 2020. godini investicija u državne hartije od vrednosti dostigla su rekordan nivo. U 2022. godini, investicije na Kosovu su nastavljene istim tempom. U 2023. godini imali smo pad investicija na Kosovu, pošto nekoliko meseci Upravni odbor nije bio u funkciji i nijedna ponuda nije poslata na aukcije Vlade Kosova.

Upravni odbor treba imati sedam članova sa pravom glasa i jednog člana bez glasa koji predstavlja Vladu Kosova. Ali ni tokom 2023. godine u Upravnom odboru imenovan je reprezentativni član Vlade, bez prava glasa.

Najmanje pet članova sa pravom glasa moraju biti sa najmanje deset godina iskustva u oblasti upravljanja investicionim ili penzijskim fondovima; najmanje jedan član sa relevantnim iskustvom da zastupa interese zaposlenih na Kosovu, i najmanje jedan član sa relevantnim iskustvom da zastupa interese poslodavaca na Kosovu.

Krajem decembra 2023. godine u Upravnom odboru je bilo pet članova koje je imenovala Skupština Kosova na četvorogodišnji mandat, počev od 13. jula 2023. Dok su pozicije predstavnika poslodavaca i zaposlenih u Upravnom odboru KPŠF ostala upražnjena.

UPRAVNI ODBOR

KPŠF-om upravlja Upravni odbor, čije članove kao poverenike penzijskih sredstava imenuje Skupština Kosova.

Zakon br. 04/L-101 Republike Kosovo o penzijskim fondovima na Kosovu, zajedno sa svojim izmenama i dopunama (Zakonom br. 04/L-168 i Zakonom br. 05/L-116), detaljno propisuje funkcionisanje i odgovornosti KPŠF-a i njegovog Odbora.

Uredbe CBK-a o penzijama donose sekundarno zakonodavstvo koje se odnosi na investiranje penzijskih sredstava, merenje učinka, podizanje penzijske štednje i zahteve za izveštavanje KPŠF-a.

Prava i odgovornosti Odbora obuhvataju, ali nisu ograničeni na: izbor, odnosno razrešenje upravljača sredstava, staratelja, otvorenih investicionih fondova te trećih lica; usvajanje principa i politika za investiranje penzijskih sredstava; zapošljavanje izvršnog osoblja KPŠF-a; usvajanje izveštaja KPŠF-a.

ČLANOVI ODBORA NA KRAJU GODINE

G. EMANUEL BAJRA

Predsedavajući Upravnog odbora, predsedavajući Odbora za budžet kao i član Investicionog odbora i Komisije za žalbe.

Finansijer i poznavalac sistema finansijskog i investicionog bankarstva, sa 20 godina iskustva u javnom i privatnom sektoru. Obavljao je različite uloge u komercijalnom bankarstvu u Lloyds Banking Group, HBOS-u, LBCM-u i TSB-u, kao i na privatnom – ne javnom tržištu. Ima iskustvo predavača na univerzitetima na Kosovu i u inostranstvu.

IZABRAN:

Juli 2023

SADAŠNJI MANDAT:

Prvi

Gđa. MIMOZA MUSTAFA

Predsedavajuća Odbora za reviziju i član Komisije za investicije i budžet.

Predavač na RIT Kosova (AUK), sa preko 20 godina iskustva u nastavi u oblasti matematike i statistike. Specijalizovana u oblasti kvantitativnih finansija (MSc) i primenjene matematike, ostavila je trag kako u akademskoj zajednici tako i u finansijskom sektoru. Trenutno je na doktorskim studijama iz oblasti Interdisciplinarne statistike.

Juli 2023

Prvi

DR. CYRIL DEMARIA

Predsedavajući Investicionog odbora i član Odbora za reviziju.

Stručnjak za međunarodna privatna tržišta, sa doktoratom na Univerzitetu St Gallen. Vanredni profesor i Stručnjak angažovan u Evropi. Partner i lider u Vellershoff & Partners; rukovodilac UBS investicione kancelarije i glavni investicioni službenik u Tiare Investment Management.

Juli 2023

Prvi

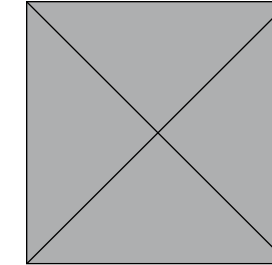
G. TRIM SHALA

Predsedavajući Komisije za žalbe, član Odbora za investicije i Reviziju.

Menadžer sa preko dvadeset godina iskustva u službi za klijente i upravljanju operacijama i sa bogatom i kristalizovanom kombinacijom znanja i direktnog iskustva tokom ciklusa razvoja KPŠF. Magistrirao je (MBA) iz poslovne administracije na Univerzitetu Šefild u Solunu.

Juli 2023

Prvi

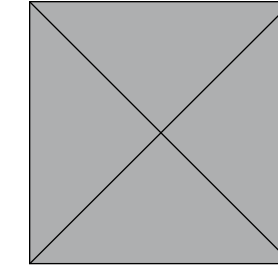
G. SHPRESIM VRANOVC

Član Komisije za investicije, Komisije za budžet i Komisije za žalbe.

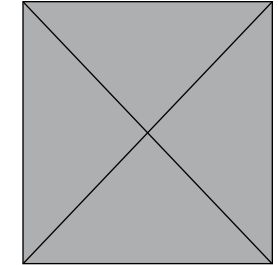
Poznati i cenjeni profesionalac u oblasti bankarstva i finansija, sa bogatom karijerom od preko 20 godina. Radio je na ključnim ulogama u nekoliko poznatih i uspešnih institucija u finansijskom sektoru na Kosovu. Ima dugogodišnje iskustvo, preko 10 godina, u visokom univerzitetskom obrazovanju, kao predavač finansijskog menadžmenta i investicija.

Juli 2023

Prvi

UPRAŽNJENO MESTO od februara 2022.

UPRAŽNJENO MESTO od februara 2023.

PROCES ODLUČIVANJA UPRAVNOG ODBORA KPŠF-A ZA INVESTIRANJE

PRAVA I ODGOVORNOSTI

KPŠF-om upravlja Upravni Odbor, čije članove imenuje Skupština Kosova kao poverenike za penzijska sredstva.

Prava i odgovornosti Odbora obuhvataju, ali se ne ograničavaju samo na: usvajanje principa i politika za investiranje penzionih sredstava; definisanje strateške alokacije sredstava za fondove KPŠF-a kao i određivanje prirode i iznosa bilo koje promene u alokaciji, strategiji i investicionoj politici; odabiru, nadgledanju ili razrešenju otvorenih instrumenata i menadžera sredstava koji sprovode investicionu strategiju i definisanu alokaciju sredstava; izbor staratelja sredstava i trećih strana; regrutovanje izvršnog osoblja KPŠF-a; i usvajanje finansijskih izveštaja KPŠF-a.

Glavni zadatak Upravnog odbora KPŠF-a je da obezbedi da su sredstva pod upravljanjem investiraju na prikladan način u skladu sa zahtevima Zakona i u njegovom okviru investicionih principa i politike. Upravni odbor priznaje da ima fiducijarnu odgovornost prema doprinosiocima i korisnicima KPŠF-a, i da će slediti samo politike koje ne ugrožavaju ovu odgovornost.

INFORMISANJE UPRAVNOG ODBORA

Menadžment i osoblje KPŠF-a na redovnoj osnovi informišu (dnevnim ili nedeljnim – prema potrebi) članove Upravnog odbora o učinku investicija KPŠF-a, o stanju primljenih doprinosa i ne investiranim sredstvima, sa dospećem investicija u Kosovske obveznice i bankarske depozite, o podeli investicija po klasama i investicionim strategijama, a sve to u vezi sa očuvanjem investicionih ograničenja u skladu sa važećim zakonodavstvom.

INVESTIRANJE PENZIJSKE SREDSTAVA

Upravni odbor donosi svoje fiducijarne odluke realizovanjem investiranja svih prikupljenih sredstava (i narednih doprinosa): za privlačenje ili obuhvatanje novih investicija u izabranim fondovima prema Investicionim principima i usvojenoj politici, za detaljnu alokaciju sredstava kao što je izraženo u matrici investicija, za direktne investicije – uključujući ovde investicije u obveznicama Vlade Kosova i bankarske depozite. Upravni Odbor, u skladu sa ponuđenim analizama i investicijama (kroz osoblje i menadžment KPŠF-a, ali i kroz profesionalne članove u Odboru) donosi odluke radi dodavanja ili ukidanja investicija iz klase sredstava (akcije, multi-sredstva, tržište novca) čineći tako neophodna balansiranja u skladu sa analizama svakog fonda.

Odeljenje za investicije i rizik, zajedno sa odborom za investicione odbore odbora, i pod vođstvom priručnika za investiranje KPŠF-a, pomažu u aktivnom upravljanju investicijskim sredstvima KPŠF-a kroz različite preporuke koje obuhvataju ekonomske prognoze, promene finansijske politike, fluktuirajuće ponašanje na tržištu, objavljene rezultate preduzeća i sektora, promene propisa i bilo koji drugi faktor koji utiče na postojeće ili potencijalne investicije. Ove preporuke su usmerene na poboljšanje prinosa prilagođenih riziku za KPŠF u okviru njegovog opreznog dugoročnog investicionog mandata.

Pre angažovanja bilo kakvog investicionog fonda, odvija se jedan dug proces selekcije (od objavljivanja međunarodnog poziva kroz aukciju, do detaljne studije i intervjuisanja sličnih fondova) koji obuhvataju: detaljnu analizu mernih pokazatelja investicionog fonda i pokazatelja investiranja, kao što je detaljna studija investicionih principa i metodologije svakog fonda. Takav proces obično zahteva angažovanje treće specijalizovane strane, sa neznatnim troškovima, ali u ovom slučaju KPŠF pridobija od kvalifikacija i profesionalnog iskustva članova odbora koji čine ovo. Sa druge strane, investicije na Kosovu (u obveznicama i bankarskim depozitima) se preduzimaju u okviru prevladavajućih uslova tržišta za suverene instrumente sa fiksnim prihodima kao i procenu relativnog rizika emitera.

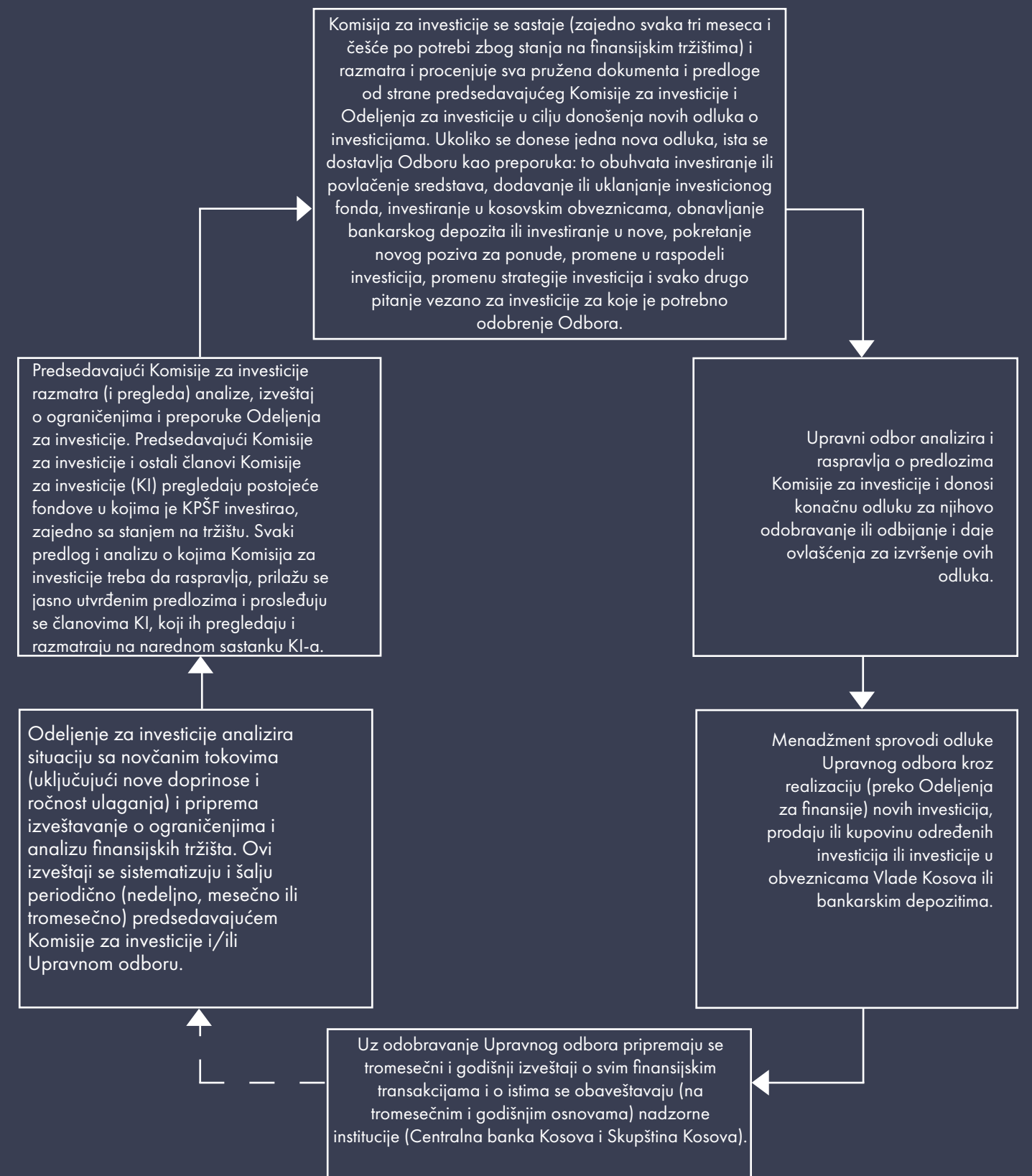
IZVEŠTAVANJE I TRANSPARENTNOST

Upravni odbor objavljuje na veb sajtu sve važne odluke i one koje su vezane za investiciju sredstava, a svakodnevno se na veb sajtu objavljuje učinak investicija. Upravni odbor šalje detaljne izveštaje (tromesečne i godišnje) nadzornim institucijama.

Pored toga, članovi Odbora održavaju direktne sastanke sa članovima funkcionalnih komisija Skupštine Kosova, kako za predstavljanje učinka investicija tako i za potrebe institucije za naknade koje su potrebne za finansiranje. Ista procedura važi i za usvajanje godišnjeg izveštaja KPŠF-a.

Očekivano je da KPŠF, preko Menadžmenta ili Odbora, pruži transparentan odgovor na sve zahteve za informacije relevantnim medijima, detaljno otkrivajući učinak i ostale detalje o investicijama KPŠF-a.

CIKLUS ODLUČIVANJA UPRAVNOG ODBORA

Četiri stalne komisije koje podržavaju funkcionisanje i odlučivanje Odbora

KOMISIJA ZA INVESTICIJE

Pretežno razmatra politike, principe i strategiju za investiranje penzijskih sredstava, kao i učinak investicija i otvorenih investicionih fondova preko kojih KPŠF investira sredstva. Komisija takođe razmatra da li su investicije u skladu sa propisanim zakonskim i pravilnim uslovima. Komisija preporučuje Odboru o investiranju penzijskih sredstava.

PRESEDAVAJUĆI:

Cyril Demaria

ČLANOVI:

Emanuel Bajra
Mimoza Mustafa
Trim Shala
Shpresim Vranovci

KOMISIJA ZA REVIZIJU

Među mnogim drugim funkcijama, razmatra izveštaje regulatora i revizora i preporučuje akiciji plan potreban za rešavanje nalaza i otvorenih pitanja. Komisija takođe razmatra adekvatnost unutrašnjih procedura i ako je potrebno predlaže promene. Komisija razmatra plan revizije za funkcije unutrašnje revizije, razmatra kriterijume za spoljnog revizora i preporučuje njihovo usvajanje od strane Odbora.

Mimoza Mustafa

Trim Shala
Cyril Demaria
Mirlinda Ahmeti (spoljni član)

KOMISIJA ZA ŽALBE

Pregleda zahteve oprinosioca, predstavke i žalbe, koje se upućuju Odboru ili KPŠF-u. Komisija podnosi njene preporuke Odboru i osigurava da je pružen odgovor na sve slučajeve u zakonskom okviru i u skladu sa zakonskim odredbama koje su tada na snazi.

PRESEDAVAJUĆI:

Trim Shala

ČLANOVI:

Shpresim Vranovci
Emanuel Bajra

KOMISIJA ZA BUDŽET

Razmatra budžetske potrebe KPŠF-a i u skladu sa tim, daje preporuke za visinu naknada za upravljanje koje trebaju biti naplaćeni na penzijska sredstva. Komisija takođe preporučuje Odboru usvajanje budžeta KPŠF i promene budžeta kada je to potrebno. Komisija takođe razmatra troškove KPŠF naspram budžeta.

Emanuel Bajra

Shpresim Vranovci
Mimoza Mustafa

Administracijom KPŠF-a upravlja viši menadžment, koji se sastoji od izvršnog direktora i dva zamenika direktora, jednog za finansije i IT i drugog za poslovanje i ljudski resursi.

Menadžment ima za cilj da u KPŠF angažuje efektivne, profesionalne i moralno zdrave pojedince, verujući da će samo ovi kvaliteti dovesti do većeg napretka, zdravog radnog okruženja i boljih usluga za saradnike; i, u isto vreme, u održavanju institucionalnog integriteta KPŠF-a.

Za postizanje navedenih ciljeva, Upravni odbor i Uprava, osiguravaju da sadašnja Uprava nastavi da unapređuje svoje znanje i iskustvo, da bude motivisana i nastavi da stavlja u funkciju sve mentalne i profesionalne kapacitete u službi unapređenja internih procesa i korisničku službu. Administracija je podeljena na funkcionalne jedinice, čime se osigurava efektivnost i efikasnost u radu.

Obavljanje svakodnevnih zadataka (u svim operativnim oblastima), unapređenje administrativnih procesa, pružanje pomoći Upravnom odboru za analizu investicija, kao i sprovođenje odluka Odbora, glavni su zadaci Uprave. Rad poslednjeg kontinuirano nadzire Upravni odbor, dok ga svakodnevno vodi i razvija Uprava.

U 2023. godini u KPŠF je bilo 29 stalnih pozicija, od kojih su dva bila na određeno (2022. godine: 29 stalnih pozicija – jedno na određeno).

I tokom 2023. imali smo odlazak stalnog osoblja. Dva člana višeg osoblja su otišla, a jednom članu je istekao ugovor. Takođe, viši član osoblja je prešao na daljinsko angažovanje.

Kako bi se izvršile neophodne zamene, ove godine su primljena četiri nova radnika, od kojih su dva bila u IT jedinici, jedan u sektoru finansija i jedan u sektoru investicija.

Tokom godine u službi za klijente i informacionim tehnologijama, angažovani su pripravnici kako bi im omogućili da stvore profesionalno iskustvo. Čak i tokom 2024. godine, smatra se da se angažuju pripravnici u službi za klijente.

Zaposleni pripadnici manjina su 2023. godine činili 7% radne snage, odnosno onih koji su se izjasnili o nacionalnoj pripadnosti. Žene su činile 41% osoblja (2022: 41%); 81% osoblja bilo je starije od 35 godina (2022: 90%), a 3% osoblja je bilo trajni fizički invalid.

Pomeranjem stalnog osoblja ove godine i zapošljavanjem zamenskog osoblja, prosečna starost osoblja KPŠF je smanjena na 43,7 godina (2022: 45,2 godine).

1 IZVRŠNI DIREKTOR

ODELJENJE	USLUGE S KLIJENTIMA	INFORMACIONA TEHNOLOGIJA	FINANSIJE	INVESTICIJE I RIZIK
STALNIH POZICIJA	8	5	3	3
RADNA MESTA	1 menadžer 6 penzijskih zavetnika 1 recepcioner	1 menadžer 2 programera 1 administrator mreže 1 administrator databaze	1 sertifikovani računovođa 2 službenici za finansije	1 menadžer 2 službenici za investicije i rizik
OPIS	Pružna usluge klijentima. Vodi računa o informisanju o individualnim računima, i to o isplati penziona štednje, bilansima štednje, a takođe savetuje učesnike o penzijama i pruža im pomoć oko podizanja štednje. Održava odnose i sa poslodavcima radi poboljšanje informacija za poravnanje doprinosa na individualnim računima. Generalno, ovo osoblje je blizu klijenta u toku čitavog ciklusa štednje do penzionisanja.	Osiguravaju da čitava infrastruktura informacione tehnologije sve vreme funkcioniše bez problema: vode računa o hardverima, softverima, licencama, spoljnoj i unutrašnjoj mreži KPŠF-a i bezbednost podataka. Vode računa o tome da je plan za oporavak dostupan svakog dana i redovno testiraju isti.	Obavljaju sve finansijske transakcije, uključujući investicije i povlačenje sredstava na finansijskim tržištima; vode računovodstvo i knjigovodstvo o penzijskim sredstvima i poslovanju KPŠF-a. Izračunavaju dnevnu cenu akcija i pripremaju finansijske izveštaje, mesečne i kvartalne izveštaje i druge potrebne izveštaje za Odbor KPŠF-a, regulatora i Skupštinu, i komuniciraju sa upravljačima sredstava.	Priprema analize o: toku investicija; riziku i nestabilnosti investicionog portfolija; usklađenosti investicija sa zakonom; održavanju investicione strategije Odbora, ažuriranju internet stranice u sekciji za investicije.

2 ZAMJENICI DIREKTORA

LJUDSKI RESURSI I ADMINISTRACIJA	3	1	1	2
PRAVNI POSLOVI	1 pravni službenik	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor	1 menadžer 1 službenik za odnose sa javnošću, koordinacije treniranje, koordinacije prevoda
UNUTRAŠNI REVIZOR	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor
ODNOSI SA JAVNOŠĆU, TRENIRANJE, PREVODI	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor	1 unutrašnji revizor
OPIS	Vode računa o spisku prisustva zaposlenih na poslu, poštovanju radnog vremena, pripremi platnog spiska i drugih naknada; vode blagajnu i bave se opremanjem, održavanjem i sigurnošću kancelarije; pružaju podršku osoblju i Upravnom odboru na sastancima i putovanjima u zemlji i inostranstvu.	Pravna kancelarija ispituje ukupnu zakonitost institucije u odnosu na zakone na snazi i pomaže u sastavljanju ugovora, sporazuma; daje pravna mišljenja i zastupa KPŠF u pravosudnom sistemu. Pravni službenik (od 2023. godine) je i sekretar Upravnog odbora.	Uverava Odbor da su sve aktivnosti Menadžmenta, administracije i procesa u KPŠF u skladu sa internim procedurama, pravilima CBK-a i važećim zakonima. Obezbeđuje efikasnost i adekvatnost sistema KPŠF-a i internih kontrola, kroz sprovođenje redovnih tromesečnih revizija i pružanje preporuka za rešavanje pokrenutih pitanja. Izveštaje revizora razmatraju Komisija za reviziju i Upravni odbor.	Podržava komunikaciju institucije sa medijima i javnošću, održavanje intervjua i konferencija, izradu godišnjih izveštaja i kvartalnih bulletina za informisanje doprinosilaca; administrira sajt i preuzima ulogu portparola, kada mu je delegirana; koordinira i pomaže pri prevodu dokumenata.

NADZOR I REVIZIJA

KPŠF je pod nadzorom i inspekcijom od strane ispitivača CBK-a, dok reviziju vrši interni i eksterni revizor.

KPŠF, kao nezavisna javna institucija, podleže nadzoru regulatora i reviziji nezavisnih i profesionalnih revizora. Svi ovi nadzori i finansijske kontrole, koje od početka rada KPŠF (2002. godine) nisu rezultirale značajnijim nalazima, nastavile su poverenje institucije u treća lica.

Istovremeno, Upravni odbor smatra da su ovi propusti, zajedno sa investicionim performansama, ojačali kredibilitet i povećali poverenje javnosti u donošenje odluka Odbora i radnu etiku Uprave.

Tako KPŠF svakog kvartala obaveštava: CBK, Skupštinu i Vladu o plasmanima penzionih fondova, novim investicijama, prinosima od investicija, ali i o usklađivanju penzionih fondova. Za javno informisanje, ova informacija se objavljuje i na sajtu KPŠF.

Do sada, istorijski gledano, svaki nezavisni revizor koji je izvršio reviziju finansijskih izveštaja KPŠF (operativni i penzioni fondovi), odabranih kroz procedure javnih nabavki, i odobrenih od strane Centralne banke Kosova, nije dao kvalifikovano mišljenje o finansijskim izveštajima KPŠF. Spoljni revizor, putem pisma menadžmenta, takođe može dati preporuke u cilju poboljšanja funkcije procesa KPŠF.

Pored tromesečnog izveštavanja, o usklađenosti investicija sa zakonskim odredbama i Pravilima CBK za penzije, čak i tokom 2023. godine, KPŠF je svakog meseca izveštavao odeljenje za nadzor penzija u CBK. Izveštavanje uključuje sve investicione aspekte i opšte stanje penzionih sredstava.

Objašnjenja i podaci su takođe davani kad god je to zahtevala CBK. U slučaju da investicije KPŠF, zbog kretanja na finansijskim tržištima, nisu u skladu sa zakonom, onda je KPŠF dužan da o tome odmah obavesti CBK i ima rok od 180 dana da popravi situaciju. Takvog slučaja nije bilo ni tokom 2023. godine.

Do 31. maja svake godine, KPŠF sastavlja i šalje CBK, Skupštini i Vladi godišnji izveštaj za prethodnu godinu, zajedno sa finansijskim izveštajima revidiranim od strane nezavisnog revizora, koji se bira tek nakon saglasnosti CBK-a. Godišnji izveštaj, zajedno sa finansijskim izveštajima, objavljuje se i na sajtu KPŠF.

Tokom 2023. godine, CBK je završila inspekciju za period 2021-22, gde je pregledan veliki broj dokumenata; od zapisnika sa sastanaka odbora i komisije do svih investicionih i operativnih pitanja. CBK priprema detaljan izveštaj nakon inspekcije, koji šalje Upravnom odboru KPŠF. Iz navedenog izveštaja proizilazi samo jedno ponovljeno pitanje iz prethodnih godina, koje je više u prirodi najbolje prakse upravljanja, ali ni pod kojim okolnostima ne spada u kršenje zakona i/ili propisa. Upravni odbor KPŠF je razmotrio pomenuti izveštaj i nije imao komentar o jednom pokrenutom pitanju, čime je saglasan da se pitanje nastavi.

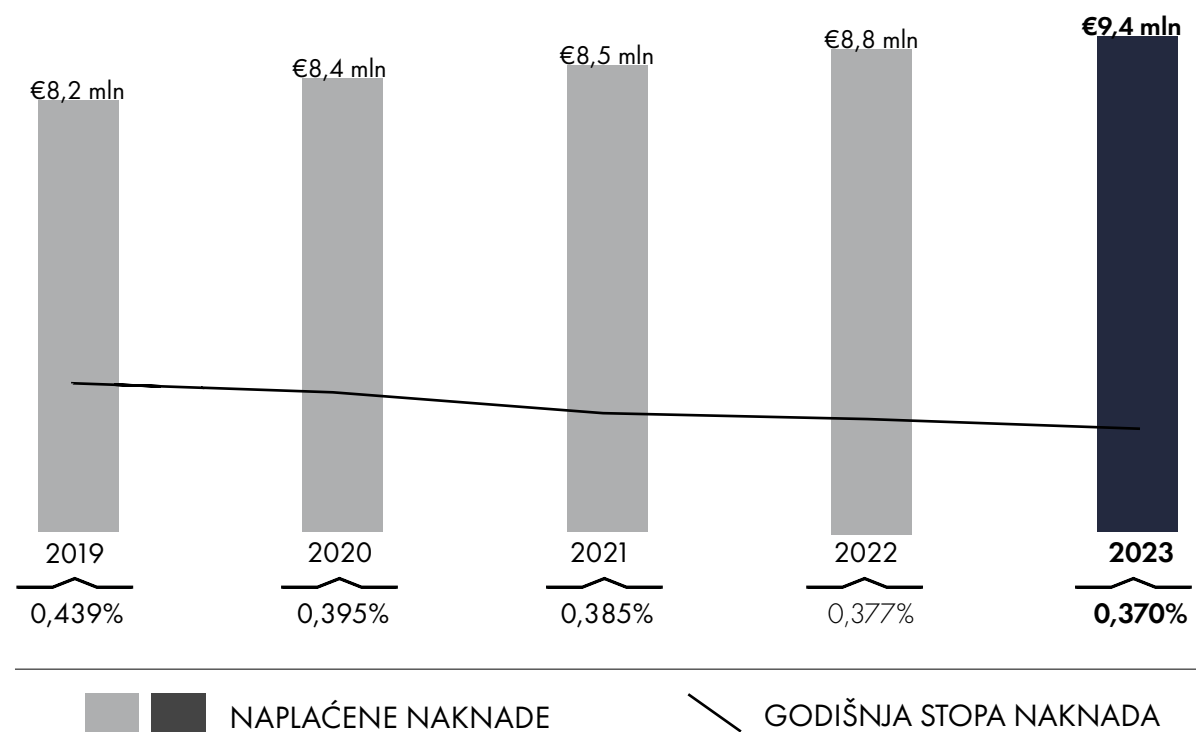
U slučaju ozbiljnih nalaza, CBK takođe mora izvestiti Skupštinu, što je radnja koja do sada nije bila neophodna. KPŠF takođe obaveštava CBK o svim odlukama odbora u vezi sa ulagačima, upravljanjem fondom i drugim pitanjima.

KPŠF zapošljava internog revizora, koji najmanje četiri puta godišnje izveštava Komitet za reviziju Upravnog odbora KPŠF o svim aspektima aktivnosti institucije. Od 2022. godine ugovoreno je i specijalizovano preduzeće za internu IT reviziju, koje će obavljati IT reviziju KPŠF u naredne tri godine.

Od 2018. godine KPŠF nastavlja da ima spoljnog člana angažovanog u komisiji za reviziju, prema zahtevu Zakona br. 05/L-116, kojim se menja zakon br. 04/L-101 za penzijske fondove na Kosovu, koji je nezavisan od Borda direktora i menadžmenta KPŠF.

POKRENUTI PREDMETI OD STRANE SPOLJNOG I INTERNOG REVIZORA ZA 2023. GODINE I NJIHOV STATUS

	PREDMET	NAPREDAK/KOMENTARI
SPOLJNI REVIZOR	<p>1. Primitili smo da je Upravni odbor koji se sastoji od pet (5) članova imenovan u julu 2023. Kao što se zahteva članom 4. Zakona br. 04/L-101 za kosovske penzijske fondove, Upravnom odboru još uvek nedostaju tri (3) člana da bi imao pun sastav od osam (8) članova. Na spisku odsutnih članova nalazi se i član bez prava glasa koji je predstavnik Vlade, koji još nije imenovan. Takođe, prema članu 4.5 Zakona, najmanje jedan (1) član Borda direktora mora imati profesionalno iskustvo u zastupanju ili savetovanju poslodavaca na Kosovu.</p>	Imenovanje članova odbora nije u nadležnosti Upravnog odbora. Odbor i menadžment stalno ponavljaju važnost postojanja punog i funkcionalnog odbora na svim svojim sastancima sa guvernerom CBK-a, generalnim revizorom, ministrom finansija i premijerom.
	<p>Primitili smo da nijedan od postojećih članova ne ispunjava specifične kriterijume u zastupanju ili savetovanju poslodavaca na Kosovu. Sastav Upravnog odbora prema Zakonu o penzijskim fondovima Kosova je od suštinskog značaja za održavanje najviših standarda upravljanja i predstavljanja u KPŠF. Stoga preporučujemo da se preostala imenovanja izvrše na odgovarajući način, obezbeđujući sastav odbora kako je predviđeno Zakonom.</p>	
	<p>2. Izveštaj interne revizije IT, čiji je završetak i objavljivanje planiran u roku od 2023. godine, nije završen do datuma ovog izveštaja. Pored toga, primitili smo da je obim interne IT revizije 2023. bio ograničen na reviziju procesa do 2022. Ovo ograničenje ograničava sposobnost revizije da pruži trenutnu i sveobuhvatnu procenu IT okruženja, uključujući sve promene ili razvoj do kojih je moglo doći u tekuće godine. Preporučujemo da se izveštaj interne revizije IT završi i izda bez daljeg odlaganja. Obim revizije, u budućim slučajevima, treba da se proširi tako da uključi pregled procesa i kontrola iz poslednjeg perioda. Ovo će osigurati da su nalazi revizije relevantni i da je organizacija svesna i da može da se pozabavi trenutnim IT rizicima i izazovima.</p>	Ove preporuke biće sprovedene tokom revizije 2023. godine.
<p>3. IPSA aplikacija koja se nalazi u okviru mreže KPŠF-a nema implementiran SSL/TLS sertifikat. Poreska administracija Kosova pristupa ovom serveru/ aplikaciji preko VPN-a od lokacije do lokacije. Pored toga, korisnici TAK-a pristupaju IPSA-i iz VPN podmreže bez sloja 2FA autentikacije.</p>	1. SSL sertifikat je implementiran u okviru mreže; 2. Implementacija 2FA za klijente koji nisu KPŠF je u fazi istraživanja za metod implementacije.	
INTERNI REVIZOR	<p>1. U jednom slučaju, maloletno lice je podnelo zahtev za nasleđivanje beneficija umrlog davaoca doprinosa. Iako je na osnovu javnobeležničke odluke maloletnik jedan od korisnika, zastupa ga majka, kao hraniteljka, kako nalaže Porodični zakon 2004/32 član 133. U sličnim situacijama, ubuduće, zastupnik mora podneti zahtev u ime maloletnika, bez obzira ko se pojavljuje kao korisnik u javnobeležničke ili sudskim odlukama. Pored toga, procedure i veb-sajt treba da se ažuriraju tako da sadrže paragraf koji obaveštava osoblje za odnose sa klijentima ili direktne doprinosioce u ovom procesu.</p>	Administracija je saglasna sa nalazom i postupiće u skladu sa uputstvima pravne kancelarije.
	<p>2. Tokom revizijskih testova identifikovana su dva doprinosilaca – koji se pojavljuju kao mrtvi u evidenciji KPŠF, ali ne i u Agenciji za civilnu registraciju (ARC). Dalja istraživanja otkrivaju da je KPŠF tačno uneo datume smrti doprinosilaca, pošto su ARC zapisi u to vreme takođe bili isti. Trenutna neslaganja se pripisuje ograničenjima u ažuriranjima koja KPŠF dobija od ARC-a. Preporuka je da se ARC-u pošalje zahtev da se omogućí pravovremeno ažuriranje podataka doprinosilaca u sistemu, obezbeđujući tačne informacije.</p>	U predmetnom slučaju, sistem KPŠF namerno sprečava automatsko poništavanje datuma smrti i zahteva ovlašćenje zamenika direktora, kao način da spreči neprikladne/sumnjive aktivnosti, i nastaviće to da radi. Rukovodstvo KPŠF je održalo sastanak sa ARC-om, gde im je saopšteno da je ARC u procesu reorganizacije celokupnog procesa skladištenja i obrade podataka.
	<p>3. Prema stavu 12.4 Zakona 04/L-101: „Fond mora zvanično obavestiti učesnika u pisanoj formi o njihovoj približavanju starosnoj dobi za penzionisanje od šest (6) do dvanaest (12) meseci pre penzionisanja. Obaveštenja o izlasku su poslata u skladu sa zakonskih uslova, međutim, za neke klijente koji su već navršili starosnu granicu za penzionisanje, tekst koji se šalje glasi „očekuje se da navršite 65 godina života...” Preporučuje se da se tekst u ovom obaveštenju izmeni tako da se pogodan za sve slučajeve.</p>	Ovaj scenario se može desiti kada učesnik uđe u šemu penzijske štednje nakon dostizanja starosne granice za penzionisanje, tako da je u vrlo malom broju slučajeva. Međutim, Administracija je revidirala tekst.

Godišnje naknade koje se naplaćuju penzionim fondovima za 2023. godinu smanjene su na ukupno 0,370% fondova (2022: 0,377%).

Investiciona naknada se nije promenila ni za 2023. godinu, na 0,320%, dok je operativna naknada blago smanjena na 0,050% (2022: 0,057%). Ali u nominalnoj vrednosti, naknade naplaćene na penziona sredstva za 2023. godinu porasle su za 6,5%, ili za 571.971 evra - zbog povećanja sredstava pod upravljanjem. Povećanje naknada za upravljanje došlo je samo od investicione naknade, budući da je i operativna naknada smanjena u nominalnoj vrednosti za 2023. godinu.

Naplaćene naknade za 2023. bile su 9,421,417 evra (2022: evra 8,849,446). Od čega je 8,132,780 evra (2022: 7,511,466 evra) namenjeno za pokrivanje investicionih troškova i 1,288,637 evra (2022: 1,337,980 evra) bili su za operativne troškove.

Planirani budžet za 2023. godinu nije u potpunosti potrošen. Kao rezultat, suficit iz budžeta za investicione i operativne troškove je bio 2,691,403 evra. Od gore navedene vrednosti viška u fond doprinosilaca vraćeno je 2 miliona evra. Ostatak ovogodišnjeg suficita, kao i suficit prenet iz prethodne godine, biće iskorišćen za finansiranje povećanja rezervnog budžeta na 6 miliona evra (sa 5 miliona evra ranije).

Ne tarifni prihodi KPŠF za ovu godinu iznosili su 174.817 evra (2022: 80.623 evra), što čini ukupan prihod KPŠF za 2022. 9.596.234 evra, ili 7,5% višim nego pre godinu dana (2022: 68.930 evra).

Okolo 95% ne tarifnih prihoda odnosilo se na kamate na depozite i gotovinski račun u banci, dok je ostatak po osnovu promene refundiranih doprinosa i drugih poslovnih aktivnosti.

FINANSIRANJE

KPŠF se finansira na sličan način kao i svi penzijski fondovi sa definisanim doprinosima, tj. naplaćivanje naknada na imovinu kojom se upravlja (penziona sredstva).

Kao neprofitna institucija, takse koje naplaćuje KPŠF treba da pokriju samo njegove troškove. Tarifne nivoe, prema preporukama Upravnog odbora, usvaja Skupština Kosova; čime se Skupštini obezbeđuje indirektan način kontrole nad troškovima KPŠF-a.

Prema izmenama u Zakonu br. 04/L-168, KPŠF naplaćuje investicionu taksu za pokrivanje troškova u vezi sa ulaganjem penzionih sredstava i operativnu naknadu za pokrivanje ostalih troškova.

U poređenju sa 2022. godinom, KPŠF je za 2023. smanjio naknade koje se naplaćuju (u procentima) za operativne aktivnosti, dok je naknada za investicije ostala ista.

Operativna naknada KPŠF, ove godine od 0,050% godišnje, i dalje je najniža u poređenju sa svim sličnim operaterima u regionu, ali je i među najnižima u svetu.

S druge strane, način primene investicione naknade od 0.320% godišnje nije uporediv ni sa jednim od sličnih regionalnih penzijskih fondova, ali ni sa sličnim fondovima u svetu.

Standardni oblik tretmana investicionih troškova sličnih penzionih fondova je da se, pored operativne naknade koja se naplaćuje za rad upravljačke kuće, troškovi ulaganja terete i samom penzionom fondu; tako da se investicioni troškovi trebaju tretirati kao troškovi fonda, a ne kao što imamo na Kosovu, gde se oni tretiraju kao troškovi subjekta koji upravlja fondom. Ovaj tretman dovodi do neslaganja između onoga što KPŠF naplaćuje kao investicionu naknadu (koja se mora proceniti pre početka godine) i troškova koji se javljaju u stvarnosti.

Ovde treba pojasniti da su neke od aktivnosti Upravnog odbora, koje se odnose na investicije, kao što su: intervjuisanje i izbor menadžera sredstava, a koje su aktivnosti vezane za investicije, pokrivene operativnom naknadom.

Tabela: Spisak usluga koje KPŠF nudi saradnicima

1.	Direktnu uslugu u kancelariji (uslugu, savetovanje, informacije) svakog radnog dana od 08:00 do 16:00 časova.	7.	Obaveštenje putem pošte o penzionisanju.
2.	Slanje godišnjih izveštaja na kućnu adresu ili putem e-maila.	8.	Podnošenje prijave za podizanje štednje i bankarske usluge bez naplaćenih troškova.
3.	Neograničen štampanje izveštaja račun na KPŠF kancelariji.	9.	Besplatno održavanje računa za postepeno podizanje štednje od strane komercijalnih banaka.
4.	Kompletno održavanje računa za penzijske štednje.	10.	Ugovor sa bankama za kamatu iznad proseka sa štednju u programu za podizanje u fazama.
5.	Osiguranje računa na drugoj lokaciji i rezervnom serveru.	11.	Pokrivanje jednog dela investicionih troškova (izbor upravljača sredstava, troškove Upravnog odbora i slično).
6.	Elektronska usluga online pristupa personalnom penzionom račun i usluga za komunikaciju na Facebook.	12.	Preuzimanje pregleda sa portala eKosova.

TROŠKOVI

KPŠF, kao kuća koja upravlja fondom, ima troškove za investiranje penzijskih sredstava i za svoje poslovanje.

INVESTICIONI TROŠKOVI

Troškovi ulaganja uključuju: naknade koje naplaćuju menadžeri fondova za ulaganje sredstava i pristup finansijskim tržištima; CBK naknade za transfer i održavanje fondova; i druge troškovi za brokere i čuvare imovine.

Upravni odbor prilikom konkursnog procesa izbora investicionih fondova uzima u obzir naknade koje menadžeri naplaćuju za ulaganje imovine, a prioritet pri izboru imaju menadžeri koji nude niže naknade. Takođe treba imati na umu da menadžeri fondova naplaćuju različite naknade za upravljanje u zavisnosti od uloženog iznosa, kao i njihove strategije (aktivne ili pasivne).

Potencijalni povratak takođe ima uticaj na naknade za upravljanje. Investicioni fondovi tržišta novca (na primer) naplaćuju niže naknade za upravljanje od fondova na berzama ili čak obveznicama.

PU 2023. godini, investicioni troškovi su činili 84,7% troškova KPŠF (2022: 85,5%). One u nominalnoj vrednosti bile su 5,846,523 evra (2022: 6,695,395 evra). Od toga, 5,510,238 evra je bilo za angažovana investiciona sredstva, dok je 336,285 evra bilo za troškove brokerske trgovine, čuvanja i druge troškove investicija.

Nivo realizacije troškova predviđenih za investicionu naknadu za 2023. godinu iznosio je 71,9% (2022: 89,1%). Smanjenje nivoa realizacije planiranih investicionih troškova za 2023. godinu povezano je sa nedostatkom planirani troškovi uz nedostatak imenovanih članova u Upravni odbor KPŠF (01.03.-13.07.2023.). Time je sprečena svaka promena stanja uloženi sredstava, te nisu realizovani dodatni, planirani troškovi za ulaganje penzionih fondova.

U ovoj analizi treba istaći da je u trenutku kada se utvrđuje investiciona naknada za narednu godinu cilj KPŠF da bude što bliži proceni potreba za istim. Međutim, veoma je teško predvideti bilo performanse investicija ili stratešku alokaciju sredstava (zbog eksternih faktora koji mogu uticati kako na tržišta, tako i na donošenje odluka Upravnog odbora za investicije). Ovo čini višak (ili deficit) iz investicionih aktivnosti neizbežnim.

Vredi podsetiti da (obično) aktivno upravljani zajednički fondovi naplaćuju u proseku 0,5% do 1,0% za upravljanje fondovima. U međuvremenu, ETF-ovi imaju naknade od 0,2% do 0,7%.

INVESTICIONE NAKNADE

Investiciona naknada (kao u procentima tako i u vrednosti) za 2023. i 2022. godinu, prema svakom fondu naplaćenom prema investiranim sredstvima KPŠF-a, prikazana je u sledećoj tabeli. Dodatni detalji su prikazani u finansijskim izveštajima (u prilogu) u poglavlju Penzijska sredstva.

	2023	2022
INVESTICIONI FONDOVI	NETO VREDNOST NAKNADA	NETO VREDNOST NAKNADA
Vanguard – GSIF (ISIN: IE00B03HD316)	€25.311	€45.340
BNY Mellon – RRF (ISIN: IE00B504KX99)	€1.032.156	€1.482.878
Nordea 1 – GSEF (ISIN: LU0257969260)	€670.184	€517.879
Nordea 1 – SRF (ISIN: LU0539147214)	€1.279.152	€1.571.199
Amundi – 3M-I (ISIN: FR000703813)	€95.363	€52.364
S&P500 Minvol ETF (ISIN: IE00BYX8XD24)	€44.748	€16.568
SPDR® S&P Oil & Gas (ISIN: US78468R5569)	€196.774	€166.432
Global X U.S. Infra.&Dev. (ISIN: US37954Y6730)	€305.553	€213.719
iShares U.S. Infrastructure (ISIN: US46435U7138)	€247.168	€186.056
BNP Paribas Funds CI (ISIN: LU0406802768)	€78.014	€21.206
Schroder ISF GSG (ISIN: LU2305367323)	€113.951	€23.844
iShares Global Clean Energy (ISIN: US4642882249)	€69.258	€74.303
Invesco KBW Bank ETF (ISIN: US46138E6288)	€184.077	€225.237
Lyxor EUR 2-10Y IE (ISIN: LU1390062245)	€110.437	€136.202
Vanguard Value Index Fund (ISIN: US9229087443)	€43.100	€32.934
iShares Edge MSCI EF (ISIN: IE00BQN1K901)	€214.543	€171.108
Lyxor EURO STOXX Banks (ISIN: LU1829219390)	€185.046	€165.126
iShares Core Dividend Growth (ISIN: US46434V6213)	€28.314	€19.345
SPDR MSCI Europe Energy (ISIN: IE00BKWQ0F09)	€55.102	€2.620
WisdomTree Industrial Metals (ISIN: GB00B15KYG56)	€132.005	€6.423
WisdomTree Physical Gold (ISIN: JE00B8DFY052)	€47.906	--
SPDR S&P Euro Dividend Aristocrats (ISIN: IE00B5M1WJ87)	€53.012	--
WisdomTree WTI Crude Oil (ISIN: GB00B15KXV33)	€101.430	--
iShares MSCI Global Metals&Mining (ISIN: US46434G8481)	€181.046	--
EUR Eurozone Government Bond (ISIN: IE00BH04GL39)	€4.488	--
iShares Residential and Multisector (ISIN: US4642885622)	€5.492	--
Pacer Benchmark Data & Infrastructure (ISIN: US69374H7411)	€6.608	--
AXA - Global Inflation Linked Bonds Eur (ISIN: LU0227145629)	--	€5.918
BNP Paribas IP – Parvest Diversified Dynamic (ISIN: LU0102035119)	--	€56.979
iShares Edge MSCI Europe Min Vol ETF (ISIN: IE00B86MWN23)	--	€5.097
Invesco QQQ Trust ETF (ISIN: US46090E1038)	--	€68.274
United States Oil Fund, LP ETF (ISIN: US91232N2071)	--	€100.315
Amundi MSCI Europe Quality Factor (ISIN: LU1681041890)	--	€45.405
First Trust Nasdaq Cybersecurity (ISIN: US33734X8469)	--	€21.393
L&G Ecommerce Logistics (ISIN: IE00BF0M6N54)	--	€25.998
Pacer Benchmark Industrial Real Estate (ISIN: US69374H7668)	--	€26.046
Vanguard Real Estate Index Fund (ISIN: US9229085538)	--	€7.254
Invesco DB Base Metals Fund (ISIN: US46140H7008)	--	€276.002
T. Rowe Price Funds - Global Technology Equity (ISIN: LU1244139827)	--	€28.355
Amundi Global Disruptive Opportunities (ISIN: LU1530899811)	--	€66.425
AXA World Funds - Framlington Digital Economy (ISIN: LU1694772994)	--	€30.018
Goldman Sachs Global Millennials Equity Portfolio (ISIN: LU1820776075)	--	€31.795
First Trust Nasdaq® Clean Edge® Green Energy (ISIN: US33733E5006)	--	€5.448
Lyxor USD 10Y Inflation Expectations (ISIN: LU1390062831)	--	€44.562
Global X Cybersecurity ETF (ISIN: US37954Y3844)	--	€64.516
UKUPNO	€5.510.238	€6.040.583

84,7%
2023

85,5%
2022

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi¹⁾ uključuju sve ostale nedirektne investicione troškove koji se sastoje od kompenzacije, štampanja i objavljivanja pregleda računa, zakupa kancelarije i drugih operativnih troškova.

Međutim, operativni troškovi finansiraju i sve troškove Odbora direktora, gde je glavni deo aktivnosti odbora donošenje investicionih odluka.

Investiciona naknada za 2023. i 2022. godinu, prema svakom fondu koji se tereti za uložena sredstva KPŠF, prikazana je u sledećoj tabeli. Dodatni detalji su predstavljeni u finansijskim izveštajima (u prilogu) u poglavlju Penzioni fondovi. U 2023. godini operativni troškovi su iznosili 1.054.703 evra (2022.: 1.139.768 evra) i činili su 15,3% ukupnih troškova KPŠF (2022.: 14,5%) - kada se računaju i investicioni troškovi. Kao što se može primetiti, operativni rashodi su ove godine bili niži (za 85.065 evra) nego prošle godine ili za -8,1% manji.

Planirani operativni budžet za robe i usluge u 2023. godini ostvaren je u obimu od 88,4% (2022: 85,2%).

Vrednost suficita za 2023. godinu od operativne naknade iznosila je 233.934e vra. Ali osim toga, bilo je dodatnih 115.944 evra (od ostalih prihoda) što dovodi ukupan operativni suficit na 349.878 evra. Ukupna vrednost viškova iz poslovanja ići će za finansiranje operativnih troškova u narednoj godini.

Smanjenje operativnih rashoda ove godine je najvećim delom posledica smanjenja rashoda za Upravni odbor. To se desilo pošto od 1. marta 2023. do 12. jula 2023. godine u KPŠF nije imenovan nijedan član Odbora, a u tom periodu nije bilo ni odgovarajućih troškova.

Pored troškova za Odbor, došlo je i do smanjenja troškova amortizacije kao i čitave linije ostalih operativnih troškova.

S druge strane, imali smo povećane troškove za osoblje i za štampanje i slanje stanja računa i korespondencije.

Podaci za svaku budžetsku liniju prikazani su u tabeli na sledećoj strani, dok su detaljna objašnjenja u priloženim finansijskim izveštajima.

TABELA OPERATIVNIH TROŠKOVA

	2023		2022	
Troškovi osoblja	€642.021	60,9%	€625.155	54,8%
Troškovi Upravnog odbora	€62.606	5,9%	€132.658	11,6%
Obezvređenje i amortizacija	€100.392	9,5%	€118.771	10,4%
Stanja računa i korespondencija	€99.784	9,5%	€98.519	8,6%
Ostali operativni troškovi	€149.900	14,2%	€164.665	14,4%
UKUPNO	€1.054.703	100,0%	€1.139.768	100,0%

15,3%
2023

14,5%
2022

1) Za više informacija, molimo vas pogledajte revidirane finansijske izveštaje koji su, kao što se zahteva prema zakonom, pripremljeni u skladu sa MSFI.

02

AKTIVNOSTI

Upravni Odbor - Menadžment
Upravljanje računima
Sravnjenje
Usluge za klijente

AKTIVNOSTI UPRAVNOG ODBORA

Opređenost Upravnog odbora, kao najvišeg organa odlučivanja KPŠF, ove godine je iskazana u dva vremenska segmenta: 1) od 1. januara do 28. februara 2023. godine, kada je sastav Upravnog odbora mandata 2018. i 2) od 13. jula 2023. godine, kada je na funkciji novo konstituisani Upravni odbor, koji je imenovala Skupština Kosova 13. jula 2023. godine. Upravni odbor, shodno tome, odbor je bio nefunkcionalan.

Prethodni Upravni odbor je na kraju svog mandata, 24. februara 2023. godine, izvršio preraspodelu penzionih sredstava, ukupne vrednosti oko 250 miliona evra. Pored njih, preliminarni Upravni odbor je takođe odlučio da učestvuje na dve aukcije za obveznice Vlade Kosova. Nakon tog datuma, strateška raspodela investicija je ostala na snazi do 27. jula 2023. godine, kada je Upravni odbor u novom sastavu započeo taktički transfer penzionih fondova.

Upravni odbor je od 27. jula do 31. decembra 2023. godine doneo desetine odluka o preraspodeli u ukupnoj vrednosti od oko 1,3 milijarde evra. Od toga je oko 710 miliona evra bilo za povećanje investicija i oko 590 miliona evra za podizanje. Sva ova kretanja su bila za standardni portfelj (za penziona sredstva na finansijskim tržištima van Kosova), i sa glavnom svrhom zaštite uloženi penzionih sredstava od mogućih negativnih fluktuacija na tržištima.

Paralelno sa ovim, Upravni odbor je pokrenuo reviziju Deklaracije o principima investicija, čime je suštinski otvorena mogućnost kreiranja treće investicione strategije, koja bi bila posrednica između Standardne i Konzervativne

strategije – koje su bile na snazi od februara 2022. godine.

U ovom periodu aktuelni Upravni odbor je u potpunosti povukao investicije iz šest investicionih fondova, dok je angažovao sedam novih investicionih fondova.

Što se tiče investicija na Kosovu (u državne obveznice i bankarske depozite), aktuelni Upravni odbor je izdvojio oko 89 miliona evra (oko 35 miliona evra u državnim obveznicama i 54 miliona evra u bankarskim depozitima). Očekuje se da će učešće na aukcijama Vlade Kosova biti kontinuirano tokom 2024. godine.

Pored odluka o ulaganju penzionih fondova, među bitnim aktivnostima Upravnog odbora za 2023. godinu bilo je i razmatranje i usvajanje godišnjeg budžeta KPŠF, zajedno sa predlogom visine naknade za upravljanje za 2024. godinu za odobrenje u Skupštini Kosova. Različiti interni izveštaji KPŠF (kvartalni izveštaji interne revizije i plan učinka za 2024. godinu) su takođe razmatrani i odobreni. Istovremeno, pokrenut je niz strateških i operativnih planova ustanove.

Pored investicionih i administrativnih pitanja, Upravni odbor je održao sastanke sa Centralnom bankom Kosova i redovnim komisijama Skupštine Kosova. Takođe, Upravni odbor je poželeo dobrodošlicu premijeru Kosova u posetu krajem 2023. godine.

AKTIVNOSTI MENADŽMENTA

Osim što pomaže odboru i sprovodi njegove odluke, menadžment osigurava da svi svakodnevni procesi (operacije) funkcionišu nesmetano. To znači da su podaci i informacije o obveznicama osiguranja sigurni, da se usluge pružaju po visokim profesionalnim standardima i da korisnici penzija primaju blagovremene isplate.

Takođe osigurava da se periodični izveštaji, uključujući godišnji izveštaj, sastavljaju i šalju nadzornim institucijama i Regulatoru na vreme ili kad god je to potrebno; da se transferi penzionih sredstava u investicionim fondovima i računu KPŠF-a vrše ispravno; te da se komunikacija sa upraviteljima imovine i brokerima odvija po najvišim profesionalnim standardima i zakonskoj preciznosti.

Istovremeno, mora biti dostupan onlajn servis e-Trusti, koji već ima preko 320 hiljada korisnika, kao i sajt KPŠF; da se saradnici obaveštavaju o stanju stanja računa, kao i da

je komunikacija sa javnošću i trećim licima aktivna svakog radnog dana, isključujući slučajeve planiranih prekida, koji mogu biti jednom godišnje - radi redovnog testiranja. Iznad svega, mora se garantovati da su sve finansijske transakcije u potpunosti u skladu sa pravilima, zakonima i standardima (čak i međunarodnim) na snazi i da nijedna odluka ili radnja nije u suprotnosti sa zakonodavstvom i/ili interesima ulagača.

Menadžment je tokom godine bio fokusiran na: stručnu podršku UO u donošenju odluka o investicijama (unutrašnjim i inostranim); održavanje i unapređenje IPSA softvera (za upravljanje računa doprinosiocima); sprovođenje konkursa za popunjavanje upražnjenih mesta u KPŠF; pripremu predloga budžeta za 2024. godinu i pripadajućih naknada; pripremu Deklaracije o principima investicija, i ispunjavanje svih zahteva CBK-a, unutrašnjeg revizora i eksternog revizora za ceo operativni lanac institucije

UPRAVLJANJE RAČUNIMA

Više od 606 hiljada obaveštenja o stanju na računu je poslato poštom i e-mailom.

Od ukupno 834.963 računa koja su otvorena od osnivanja u KPŠF, u ciklusu 2023. godine poslato je 606.097 stanja, od čega 449.024 elektronskom poštom i 157.073 poštom (2022: 433.172 i 43 e- Pošta).

Tako je za 2023. godinu poslato 29.649 stanja više nego prethodne godine, od čega je 15.852 više saopštenja poslato elektronskom poštom i 13.797 više izjava. Glavni uticaj na povećanje broja poslatih stanja u ovoj godini imalo je otvaranje 41.968 novih računa.

Ovde pojašnjavamo da su sa spiska slanja godišnjih stanja računa (odnosno sa svih 834.963 računa) isključeni sledeći slučajevi: 1) stanje računa vlasnika koji nisu imali transakcije u poslednje tri godine (kako je predviđeno zakonom); 2) izjave onih kojima nedostaje adresa prebivališta (kojih je za 2023. godinu bilo 14.018 (2022: 19.590); kao i 3) onih koji su u trajnoj penziji (dakle, ne računajući invalidske penzionere). Ova kategorija od osnivanja do kraja 2023. godine dostigla je 73.973 osobe. Ali ovoj kategoriji doprinosilaca se šalje obaveštenje poštom pre odlaska u penziju (65 godina).

Za ovu godinu imali smo 5.599 doprinosilaca 3.753 samo zaposlenih koji su uplatili doprinose u prethodnoj godini, a ne u 2023. Dok su se 10.702 doprinosioca i 243 samo zaposlena vratila 2023. godine, a nisu uplaćivali doprinose tokom 2022. godine.

Preračunato u celini, za 2023. godinu bilo je 4,75 miliona transakcija knjiženih na račune doprinosilaca i preko 601 hiljada na račune poslodavaca (2022: 4,61 miliona, odnosno 571 hiljada).

U transakcijama na računima poslodavaca uključeno je 2,18 miliona slučajeva povrata: a) pogrešno uplaćenih doprinosa ili preplaćenih i b) kazni u PAK-u. Za pojašnjenje ovde, kazne se sastoje od kazni i kamata koje naplaćuje PAK poslodavcima (i samo zaposlenim) za kašnjenje u plaćanju ili netačnu prijavu penzijskih doprinosa – a koje su poslodavci platili zajedno sa penzijskim doprinosom.

Poslodavci su u proseku prijavili i isplaćivali za 9,57 meseci 2023. godine, uz blagi pad u odnosu na prethodnu godinu (2022: 9,62); i samo zaposlenih za 3,37 kvartala 2023. godine, nepromenjeno u odnosu na prethodnu godinu (2022: 3,37).

KPŠF je otvorio 41.968 novih individualnih računa (2022: 40.409), čime je ukupan broj računa otvorenih od osnivanja na 834.963.

Od novih računa otvorenih u toku godine (tj. od 41.968) njih 40.120 bilo je za inicijatore, tj. koji je počeo sa uplatom doprinosa 2023. godine, dok su ostali (1.848) slučajevi doprinosa za prethodne godine, za koje je KPŠF primio ili uplatu ili informaciju 2023. godine.

U toku godine bilo je 46.937 poslodavaca i 26.878 samo zaposlenih koji su uplatili doprinose za izveštajnu godinu (2022: 43.183 i 27.380, respektivno). Tako smo imali povećanje kategorije poslodavaca (za 8,7%) i smanjenje samo zaposlenih (za -1,8%).

9,6

PROSEČNI BROJ MESECA ZA KOJE SU POSLODAVCI UPLATILI DOPRINOSE

(2022: 9,6)

3,4

PROSEČNI BROJ TROMESEČJA ZA KOJE SU SAMOZAPOSLjeni UPLATILI DOPRINOSE

(2022: 3,4)

SRAVNJENJE SREDSTVA

Kazne i kamate za neprijavlivanje i neblagovremenu uplatu penzijskih doprinosa uplaćuju se na račun KPŠF, zajedno sa penzijskim doprinosima. Ova sredstva pripadaju PAK-u, stoga KPŠF, na kvartalnoj osnovi, u saradnji sa PAK-om, identifikuje i vraća ih sa računa KPŠF na račun PAK-a. Nakon vraćanja PAK-u nejednakih sredstava, ako KPŠF potvrdi informaciju kome ova sredstva pripadaju, ona se vraćaju i dodeljuju na odgovarajući račun u KPŠF.

Zbog kazni i kamata iz K4 2023 (koje pripadaju PAK-u i koje se očekuje da budu vraćene PAK-u u prvom delu 2024) i uglavnom doprinosa plaćenih tokom 2023, koji vam pripadaju iz prethodnih godina i koji su van okvira redovnim procesom deklarisanja (EDI) koji se vrši zajedno sa penzijskim doprinosima na račun KPŠF, neuporediva sredstva u nominalnoj vrednosti porasla su na kraju ove godine na 3.192.323 evra (2022: 2.950.426 evra). Takođe iu ovom slučaju, kada se potvrde svi izveštaji, KPŠF pokreće vraćanje PAK-u sredstava koja nisu penzijski doprinosi.

Međutim, vredi podsetiti da se nejednaki doprinosi, koji su stariji od šest godina, prema zakonu na snazi, vraćaju u budžet Kosova. Dok je, nakon prenosa ovih sredstava, važeći zakon je sačuvao pravo ulagača da kad god daju informacije o ovim doprinosima, njima će biti nadoknađena vrednost doprinosa, dodajući joj prosečni prinos od investicija doprinosa. KPŠF- za period od trenutka uplate do datuma nadoknade.

Upravni odbor i Administracija KPŠF i dalje na listi obaveza imaju izjednačavanje sredstava za periode mlađe od šest godina, a posebno za isplate u prošloj godini. Tako je za 2023. godinu Upravni odbor postavio cilj za

Nesravnjeni doprinosi su pali na 0,12% ukupnih prikupljenih doprinosa.

neraspoređena sredstva, dajući ovom procesu kontinuiranu pažnju u svakodnevnom poslovanju institucije.

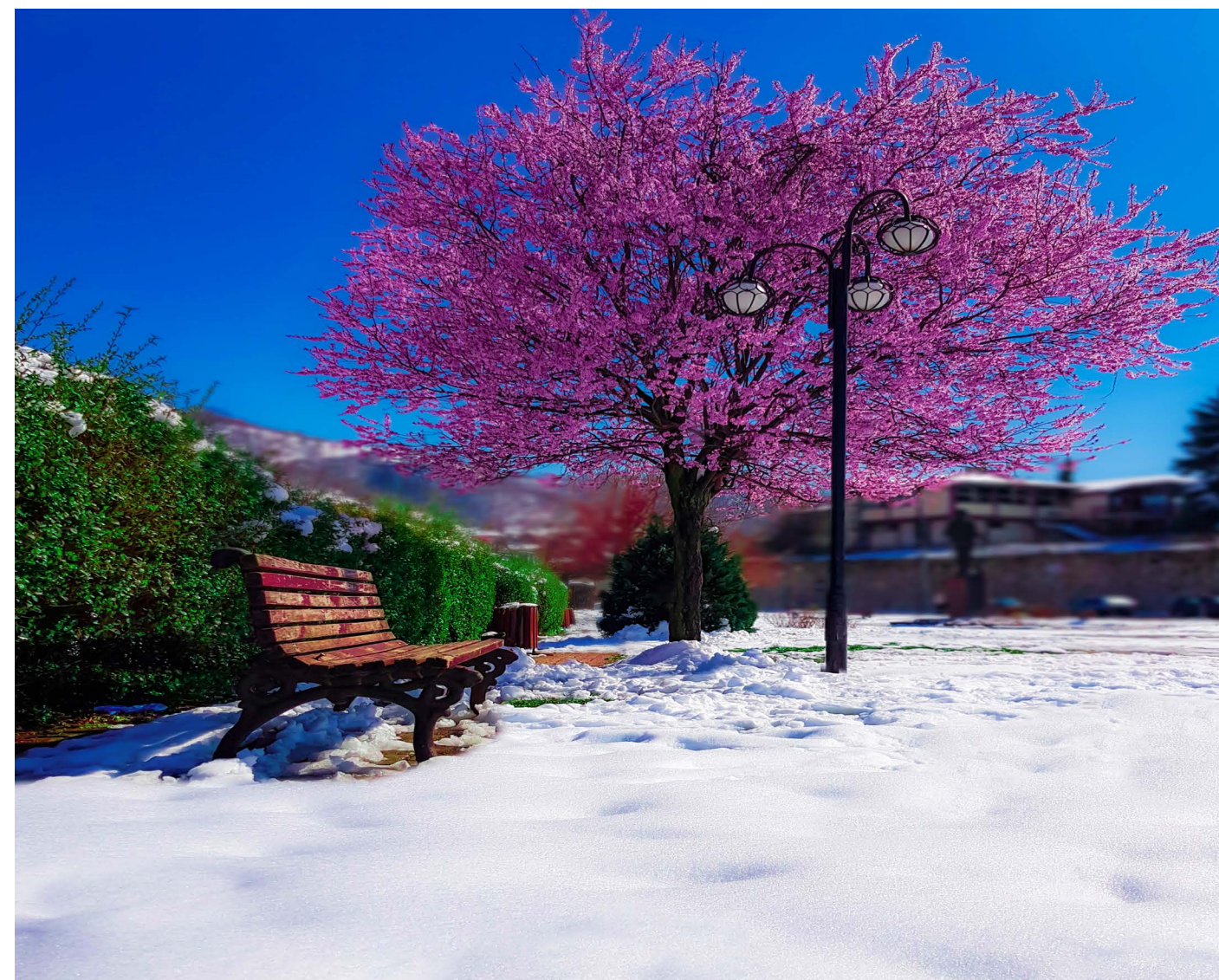
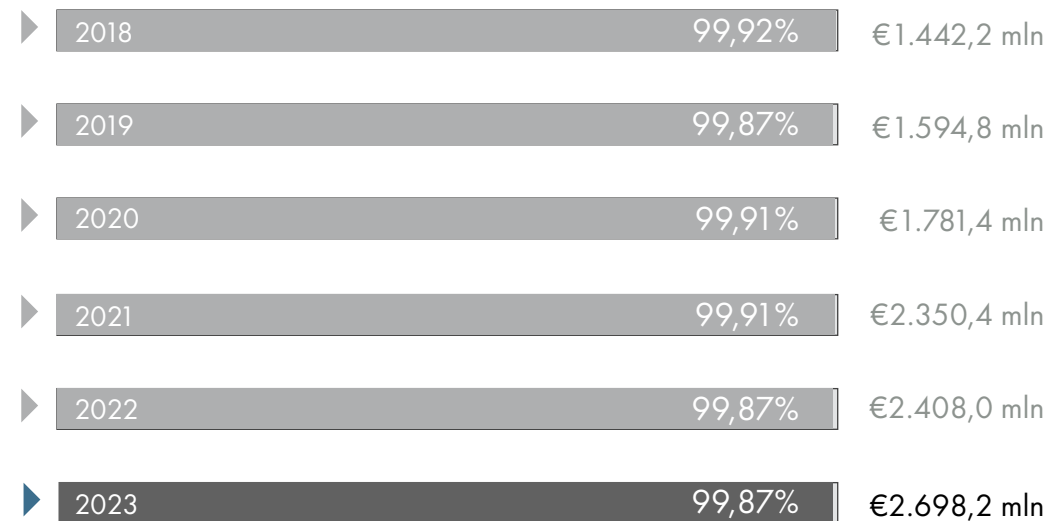
Ovde treba napomenuti da je pored činjenice da je tačnost prijavljivanja penzijskih doprinosa značajno poboljšana (preko EDI portala u PAK-u), takođe se primećuje da doprinosioci sve više vode računa o stanju penzione štednje, što odražava povećanu svest o važnost doprinosa za penziju.

Podsećamo ovde da su glavni razlozi za disparitet doprinosa: (i) kazne i kamate za zakasnele isplate (PAK-u) su uključene u plaćanje doprinosa; (ii) poslodavci šalju spisak uplata, ali uplate manje ili više doprinosa; (iii) podaci za doprinosioce na listi (lični broj ili ime) su nevažeći; (iv) poslodavci uplaćuju doprinose, ali ne šalju detaljnu listu kome se uplate; i (v) izvor plaćanja (poslodavac) nije identifikovan.

Ukupni nesravnjeni doprinosi kao procenat ukupnih primljenih doprinosa:

	Dana 31. decembra 2023	Dana 31. decembra 2022
Nesravnjeni doprinosi (nije obedinjeno do datuma izveštavanja)	€3.192.323	€2.950.426
Kumulativni doprinosi sravnjeni do datuma izveštavanja	€2.716.896.334	€2.430.714,987
Nesravnjeni doprinosi kao procenat objedinjene doprinose do datuma izveštavanja	€0,117%	€0,121%

STANJE SREDSTAVA NA RAČUNIMA POJEDINAČA

USLUGE ZA KLIJENTE

KPŠF ima jednu jedinu kancelariju u Prištini, ali penzione usluge takođe pruža šest regionalnih kancelarija PAK-a.

Fond penzijske štednje Kosova radi od svog osnivanja sa jednom uslužnom kancelarijom, sa sedištem u Prištini. Ali penzione usluge za: štampanje stanja računa, podnošenje zahteva za penziju i informacije o penzionoj štednji takođe se nude u šest regionalnih kancelarija Poreske administracije Kosova (ATK). Ova odlična institucionalna saradnja između KPŠF i PAK-a je omogućila usluge u svim glavnim centrima zemlje bez dodatnih troškova za KPŠF u smislu zapošljavanja osoblja, plaćanja zakupa regionalnih kancelarija i drugih operativnih troškova.

KPŠF nudi svoje usluge u Prištini kroz angažovanje šest penzionera, recepcionara, službenika obezbeđenja i upravnika jedinice. U određenim periodima angažuje se jedan do dva pripravnika, koji uz pružanje usluga klijentima stvaraju i prve radne navike.

Od 2022. godine, kada je promenjen sistem upravljanja računima (IPSA), ustanova je ažurirala i način rukovanja uslugama. Uz pružanje mogućnosti elektronskog preuzimanja stanja sa državnog portala e-Kosova (osim od e-Trust), sada je najtraženija usluga (primanje stanja) lakša nego ikada ranije.

Tokom 2023. godine bilo je 235.224 doprinosilaca koji su primili usluge iz kancelarije KPŠF i regionalnih kancelarija PAK-a u šest regiona Kosova (2022: 147.426 usluga).

Veoma je pozitivno što je sada većina doprinosilaca samouslužna, dobijajući izvod svog računa u KPŠF preko portala e-Trust i e-Kosova. Broj samousluga izvedenih ove godine u e-Trust premašio je cifru od 600 hiljada, što je očigledno najveći broj ikada. Dok je broj doprinosilaca koji su preuzeli izveštaj sa e-Kosova takođe značajno porastao i premašio cifru od 200 hiljada samousluga. Dakle, zajedno, saradnici iz e-Trust-a i e-Kosova ove godine su izvršili više od 800 hiljada samousluga.

Najtraženija usluga ove godine ostala je štampa stanja sa 99.104 štampana stanja. Ovaj broj je činio 42% svih usluga koje je KPŠF pružao u svojoj kancelariji u Prištini i regionalnim kancelarijama PAK-a.

Dok samo u kancelariji KPŠF, ovo su bile najtraženije usluge ove godine: štampanje stanja računa (39.436 slučajeva), odobravanje zahteva za otvaranje računa u e-Trust (30.070 slučajeva), ažuriranje adresa (11.040 slučajeva), odobravanje zahteva za penziju (7.728 slučajeva), i druge usluge ažuriranja podataka (7.472 predmeta).

U regionalnim kancelarijama PAK-a, najtraženija usluga je takođe štampanje izjava sa 59.668 slučajeva, što čini 54,9% svih usluga koje se nude u regionima. dok je druga služba provera bilanca računa (u 44.810 slučajeva).

Pored svih usluga koje se pružaju u kancelariji, KPŠF je pripremio i svim aktivnim doprinosiocima poslao godišnje izveštaje stanja za 2023. godinu. Od ukupno 845.835 trajno ne penzionisanih računa, u ciklusu 2023. poslato je 606.097 stanja, od kojih je 449.024 poslato elektronskom poštom, a 157.073 poštom (2022: 433.172 mejlom i 143, poštom). Prema važećem zakonodavstvu, ne šalju se godišnji obračuni svim otvorenim računima, izostavljaju se računi koji nisu bili aktivni u poslednje tri godine, oni za koje ne postoji adresa i računi koji su povučeni.

Čak i za slučajeve penzionisanja (koji su blizu 65. godine), KPŠF redovno šalje pisma doprinosiocima poštom; gde ih obaveštava o vremenu odlaska u penziju i o procedurama za podnošenje zahteva za podizanje penzione štednje iz KPŠF. Takođe, počev od prošle godine, svi saradnici koji napune 63 godine, a prebace se u konzervativni portfelj, unapred se obaveštavaju o ovom potezu.

BROJ SAMO-POSLUŽIVANJE OD SARADNIKA U eTRUST-U	2023 316.140
	2022 301.798

BROJ SAMOPOSUGA OD STRANE SARADNIKA U E-TRUST	2023 610.497
	2022 227.746

BROJ PRUŽENIH USLUGA IZ KANCELARIJE KPŠF I KANCELARIJA PAK-A - ZA FIZIČKA LICA I POSLODAVCE	2023 235.224
	2022 147.426

RAST BROJA RAČUNA U eTRUSTI

2023
▲ +5%

2022
▲ +10%

#eTRUSTI JE USLUGA ZASNOVANA NA VEBU DOSTUPNA SVIM SARADNICIMA OD 2010.

Procedure registracije se sprovode putem Interneta, provere identiteta saradnika i potvrđivanja e-pošte.

03

INVESTIRANJE PENZIJSKE ŠTEDNJE

Investicioni principi i politika

Raspodela sredstava

Geografska raspodela

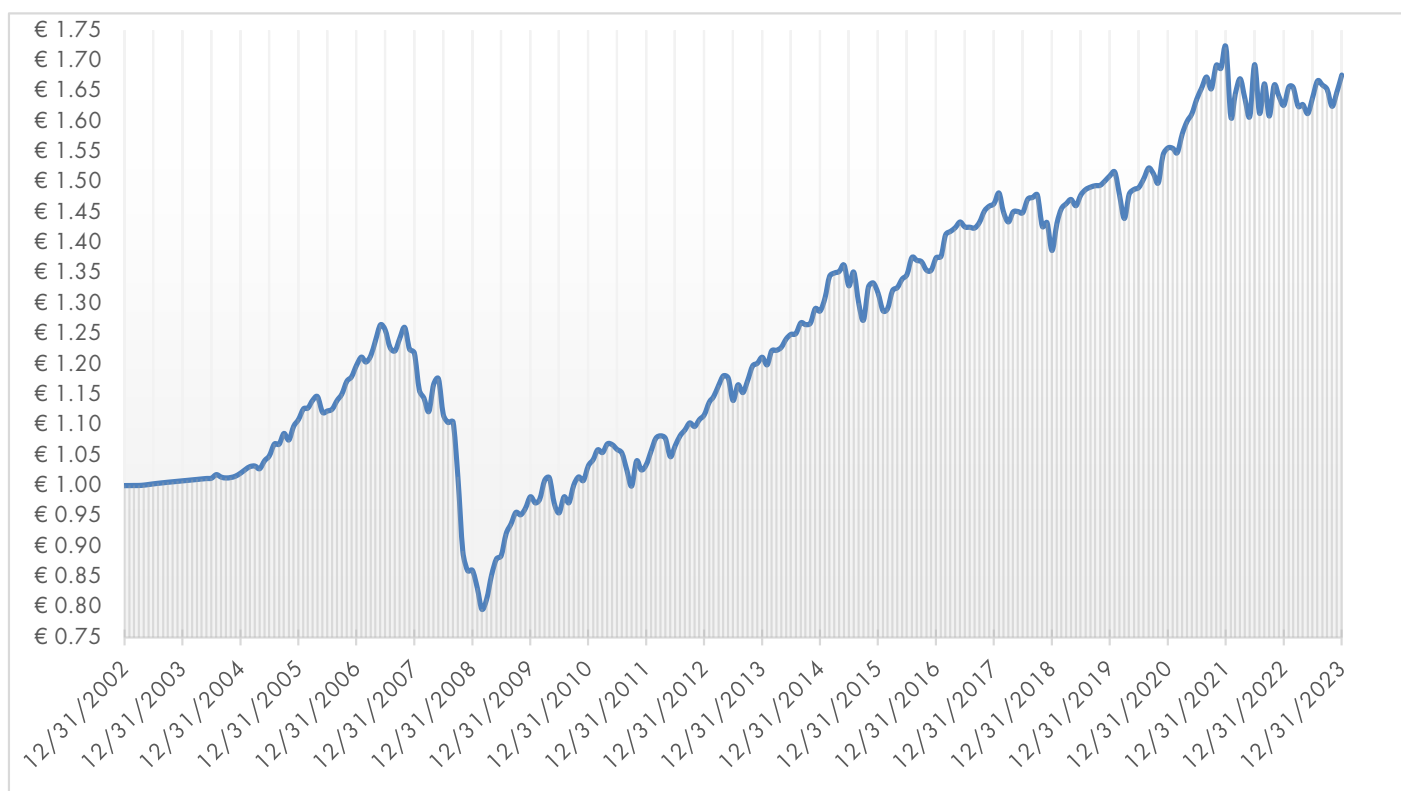
Glavni emitenti

Klase i valute sredstva

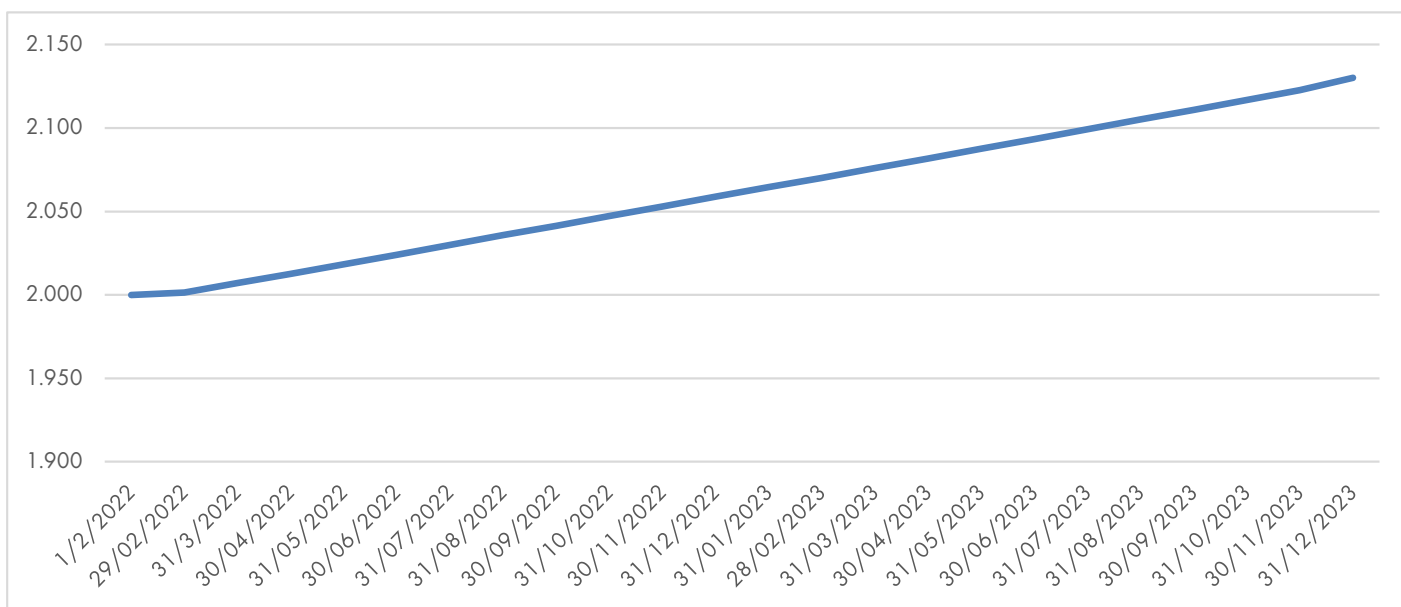
Učinak investicija

{ Sigurnost penzijske štednje, raznovrsnost investicija, maksimiziranje povraćaja za preuzeti nivo rizika i održavanje odgovarajuće likvidnosti predstavljaju srž principa obazrivog investiranja KPŠF-a. }

KRETANJE JEDINIČNE CENE STANDARDNOG PORTFELJA OD POČETKA

KRETANJE JEDINIČNE CENE KONZERVATIVNOG PORTFELJA OD POČETKA

INVESTICIONI PRINCIPI I POLITIKA

KPŠF je nastavio da se u potpunosti pridržava Izjave o principima i politici investicija. Ova deklaracija je definisala Indeks potrošačkih cena Kosova kao merilo sa kojim će se upoređivati investicioni učinak KPŠF i Standardnog portfelja.

Vodič za investicione politike (UPI), uviđajući da mora postojati ravnoteža između doprinosilaca koji su blizu penzije i onih koji nisu, poziva na politiku koja sadrži razuman, ali ne prevelik iznos alokacije na sredstva sa visokim rizikom, od kojih očekuju se veći prinosi i volatilnost, kao što su akcije; u kombinaciji sa većom alokacijom na investicije za koje se očekuje da će imati manju volatilnost i stabilnije prinose od akcija.

Sa ovim povećanim naglaskom na riziku, cilj UPI-ja je da pruži veću zaštitu kada su tržišta u padu, ali da ubere plodove kada tržišta rastu.

Konzervativni portfelj, koji je pokrenut u februaru 2022. godine za doprinosioce od 63 godine, koji su potencijalno u većoj opasnosti da izgube kupovnu moć svoje penzije štednje zbog volatilnosti finansijskih tržišta, dokazao je svoju

vrednost, nastavljajući da raste za 3,5% u 2023. Sredstva ovog portfelja su uglavnom uložena u obveznice Vlade Kosova.

Dok se u Standardnom portfelju (za doprinosioce mlađe od 63 godine) investiciona politika zasniva na mešavini: a) klasa sredstava – odnosno finansijskih instrumenata za direktne investicije i onih u okviru investicionih fondova; i b) strategiju investicija koju je usvojio investicioni fond. Na svim ovim raskrnicama klasa sredstava i strategija postoje ograničenja za ulaganje u njih.

Pošto od 1. marta 2023. do 13. jula 2023. godine, članovi Upravnog odbora nisu bili imenovani od strane Skupštine Kosova, KPŠF nije imao priliku da menja ili ažurira investicione principe i dokumente politike. Ti dokumenti će se ažurirati tokom 2024. godine.

KLASA SREDSTAVA (STANDARDNI PORTFELJ)	STRATEGIJA	KRAJNJA ALOKACIJA	GRANICE
Gotovina i tržište novca	Generisanje prihoda	38,9%	0%-50%
Fondovi akcija	Usmeren	25,6%	0%-60%
Dužnički instrumenti	Generisanje prihoda	16,9%	0%-60%
Realni aseti	Usmeren	9,6%	0%-20%
Višeklasna sredstava	Upravljanje rizika	9,0%	0%-55%

Multi-aktivni fondovi su fondovi koji sadrže i akcije i dužničke instrumente država i svetskih korporacija. Ovi fondovi imaju za cilj da izaberu akcije i dužničke instrumente sa najvećim (opaženim) potencijalom za generisanje pozitivnih prinosa, u uverenju da će niža volatilnost dužničkih instrumenata nadoknaditi volatilnost akcija i smanjiti ukupan rizik.

Kada se razmatra zaštita investicione strategije, ova sredstva menjaju alokaciju na akcije i obveznice, takođe da bi smanjili podsekcije rizika unutar svake klase sredstava. Oni takođe mogu uspostaviti alokacije derivata (kao što su fjučersi – ugovori za izvršenje finansijskih instrumenata u budućnosti, sa fiksnim datumom i cenom), kako bi se zaštitili od tržišta koja idu u pogrešnom pravcu.

Fondovi koji usklađuju upravljanje rizikom sa njegovim ciljanjem, određuju nivo rizika za volatilnost investicionog

portfolija i redovno preraspodele sredstva za očekivanu volatilnost na taj definisani nivo rizika. Sredstva dividendi u investicionom portfoliju biraju samo akcije stabilnih korporacija koje redovno isplaćuju dividende.

“Kamatna ponuda” se odnosi na direktne plasmane u instrumente koji plaćaju kamatu, kao npr. depoziti i obveznicekosovskih banaka.

Ulaganja u instrumente upravljanja nemaju prateći element upravljanja rizicima i predstavljaju direktnoučešće u rizicima i koristima finansijskih tržišta. Iznad su date informacije o tome gde pripada svaki od položaja KPŠF-a.

Informacije o tome gde pripada svaki od KPŠFa plasmana na dan 31. decembra 2023. su navedene iznad.

RASPODELA SREDSTAVA PO INVESTICIJAMA

U Standard portfelju, na kraju 2023. godine, sredstva pod upravljanjem, od 2.571,2 miliona evra (2022: 2.317,0), raspoređena su na sledeći način: 2.013,5 miliona evra uloženo je na međunarodna finansijska tržišta preko fondova za upravljanje (2022: 1.689,3 miliona evra); 317,7 miliona evra uloženo je u kosovske obveznice (2022: 459,0 miliona evra); 90,1 miliona evra dospelo je kod banaka koje posluju na Kosovu (2022: 136,9 evra); dok je 149,9 miliona evra bilo u ne investiranoj CBK (2022: 31,8 miliona evra).

Dok je u konzervativnom portfelju, na kraju 2023. godine bilo je ukupno 131,9 evra pod upravljanjem sredstvima (2022: 95,0 evra), distribuirano: 129,4 miliona evra (2022: 94,0 miliona evra) u obveznicama Vlade Republike Kosovo i 2,45 miliona evra (2022: 1,0 miliona evra) u gotovini u banci. Tokom novog mandata Upravnog odbora, zadržao je uglavnom defanzivnu poziciju u Standard portfelju, u pripremi nove investicione strategije.

Raspodela investicija prema instrumentima, klase i strategije, na dan 31. decembar 2023. godine u Standardnom portfelju.

INVESTICIJA	KLASA/STRATEGIJA	SREDSTVA	ALOKACIJA
Amundi 3M-I	Gotovina/Dohodak	€849.040.517	33,02%
Trezor Republike Kosova *	Dužnicki instrumenti/Dohodak	€317.723.986	12,36%
Nordea SRF	Multi-klasni/Upravljeni rizik	€232.134.896	9,03%
Nordea GSE	Akcije/Upravljeni rizik	€162.769.170	6,33%
Vanguard GSIF	Akcije/Usmerena	€119.953.739	4,67%
Bankarski depoziti na Kosovu *	Dužnicki instrumenti/Dohodak	€90.088.203	3,50%
iShare MSCI Eur Value ETF	Akcije/Usmerena	€90.047.414	3,50%
iShare US Infr ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€64.391.579	2,50%
GlobalX US Infr ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€63.745.183	2,48%
Vanguard Value ETF	Akcije/Usmerena	€61.550.538	2,39%
SPDR S&P Oil & Gas ETF	Akcije/Usmerena	€55.506.017	2,16%
W.Tree Crude Oil ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€34.264.437	1,33%
iShare MSCI Glob Met. Mining ETF	Akcije/Usmerena	€31.972.648	1,24%
SPDR EU Energy ETF	Akcije/Usmerena	€31.764.192	1,24%
Invesco KBW Bank ETF	Akcije/Usmerena	€31.434.451	1,22%
Schroders ISF GSG	Akcije/Usmerena	€28.283.645	1,10%
W.Tree Physical Gold ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€27.433.379	1,07%
Vanguard Eurozone Gov Bond ETF	Dužnicki instrumenti/Dohodak	€26.930.801	1,05%
W.Tree Metals ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€25.814.601	1,00%
Lyxor Stoxx Bank ETF	Akcije/Usmerena	€23.892.604	0,93%
SPDR SP Eur Div Aristocrats ETF	Akcije/Dohotak	€21.991.190	0,86%
iShare Resid. M-Factor R. Estate ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€15.629.945	0,61%
Data & Infra. Real Estate ETF	Realni aset/Usmereni prinos	€14.967.191	0,58%
Gotovina (neuložena)	--	€149.901.531	5,83%
UKUPNO		€2.571.231.857	100,00%

* Bez izračunavanja provizija.

Napomena: Detalji o svakom investicionom fondu su prikazani u finansijskim izveštajima na aneks ovog izveštaja.

GEOGRAFSKI RASPORED ULAGANJA

(STANDARDNI PORTFELJ I KONSERVATIVNI PORTFELJ)

EVROPA
€1.771.080.925
65,52%

AMERIKA
€707.125.515
26,16%

AZIJA
€57.320.573
2,12%

OKEANIJA
€12.141.304
0,45%

DRUGI
€150.149.682
5,55%

U Standardom portfeliju, penzijska sredstva se investiraju preko otvorenih sredstava kojima upravljaju menadžeri ovih sredstava u akcije, dužničke instrumente, gotovinu i druge finansijske instrumente globalnih korporacija i suverenih država. KPŠF je na kraju godine imao direktne i indirektno investicije u finansijske instrumente 1,988 globalnih emitenata (2022: 1,988).

U Konzervativnom portfeliju, penzijska sredstva se direktno investiraju u obveznice Vlade Republike Kosovo putem javnih aukcija i u bankarskim depozitima na Kosovu. Na kraju godine, 2023 98.1% investicija ovog portfolija bilo je u obveznicama Vlade Kosova; dok je ostatak portfolija (1.9%) bio u bankarskim depozitima na Kosovu.

BR.	DRŽAVA	PROCENAT	SREDSTVA
1.	Kosovo	25,51%	€689.570.947
2.	SAD	24,56%	€663.883.220
3.	Francuska	14,78%	€399.524.975
4.	Velika Britanija	6,51%	€175.949.365
5.	Italija	3,39%	€91.641.825
6.	Holandija	2,60%	€70.283.830
7.	Španija	2,17%	€58.710.572
8.	Nemačka	2,16%	€58.504.649
9.	Švedska	1,82%	€49.180.174
10.	Finska	1,77%	€47.899.435
11.	Kanada	1,54%	€41.761.732
12.	Luksemburg	1,18%	€31.854.642
13.	Japan	1,02%	€27.451.875
14.	Švajcarska	0,83%	€22.390.829
15.	Irska	0,73%	€19.621.772
16.	Danska	0,68%	€18.257.962
17.	Belgija	0,66%	€17.749.861
18.	Norveška	0,46%	€12.465.077
19.	Australija	0,43%	€11.694.095
20.	Tajvan	0,21%	€5.567.286
21.	Kina	0,20%	€5.407.205
22.	Južna Koreja	0,15%	€3.975.961
23.	Austrija	0,14%	€3.917.899
24.	Brazil	0,14%	€3.828.349
25.	Hong Kong	0,14%	€3.781.518
26.	Izrael	0,14%	€3.662.857
27.	Portugal	0,13%	€3.557.112
28.	Singapor	0,11%	€2.944.469
29.	Indija	0,09%	€2.436.807
30.	Meksiko	0,05%	€1.261.659
31.	Južna Afrika	0,04%	€1.046.627
32.	Indonezija	0,04%	€1.045.597
33.	Novi Zeland	0,02%	€447.209
34.	Saudijska Arabija	0,02%	€443.923
35.	Tajland	0,01%	€360.877
36.	Čile	0,01%	€267.225
37.	Malaisia	0,01%	€242.198
38.	Bermuda	0,01%	€218.903
39.	Ostalo	5,56%	€150.278.568

GLAVNI EMITENTI

Lista 25 najvećih emitenata, za oba portfelja (Standard i Konzervativni) je predstavljena u nastavku. KPŠF je izložen ovim emitentima indirektno, preko investicionih fondova, dok su plasmani u Trezor Republike Kosovo, oročeni depoziti (u domaćim i međunarodnim bankama) direktni. Ova lista ne uključuje investicija u zajedničke fondove ili tržište gotovine.

Kao što se može videti, Trezor Republike Kosovo je bio ubedljivo najveći plasman u jednom entitetu čak i za 2023.godine. Novina u ovoj godini je da u plasmanima dominiraju investicije u preduzeće, a ne u državne trezore, budući samo Trezor Republike Italija u ovoj listi.

Br.	PLASMAN	SREDSTVA KPŠF-a (u milionima)	RASPODELA U ODNOSU NA UKUPNA SREDSTVA
1.	Trezor Kosovo	€447,1	16,5%
2.	BPCE	€63,3	2,3%
3.	Credit Agricole	€62,9	2,3%
4.	Credit Mutuel	€56,9	2,1%
5.	Societe Generale	€56,8	2,1%
6.	BNP Paribas	€42,5	1,6%
7.	Nordea Bank	€35,2	1,3%
8.	Intesa Sanpaolo	€33,8	1,3%
9.	Trezor Italije	€32,6	1,2%
10.	NLB Banka Kosovo	€32,4	1,2%
11.	ING	€30,7	1,1%
12.	Handelsbanken	€28,3	1,0%
13.	UniCredit	€25,2	0,9%
14.	Banco Santander	€22,2	0,8%
15.	Alphabet	€20,9	0,8%
16.	PCB Banka Kosovo	€20,6	0,8%
17.	Microsoft	€20,4	0,8%
18.	Engie SA	€16,1	0,6%
19.	BEK Banka Kosovo	€14,9	0,6%
20.	BBVA	€13,7	0,5%
21.	Barclays	€13,6	0,5%
22.	Shell	€13,1	0,5%
23.	Johnson & Johnson	€13,0	0,5%
24.	BpB Banka Kosovo	€12,1	0,4%
25.	Fiserv Inc	€11,9	0,4%

U Trezor Republike Kosovo uloženo je 16,5% svih sredstava.

Treba imati na umu da zakonska ograničenja zahtevaju da KPŠF ne prelazi plasmane kao što sledi: a) ne više od 30% u Trezoru Kosova; b) najviše 20% sredstava u dužničkim obveznicama jednog izdavaoca sa rejtingom AA ili više; c) 10% u obveznicama sa rejtingom A ili više; d) 5% na obveznice sa rejtingom BBB ili niže; e) ne više od 5% sredstava kod jednog izdavaoca za akcije; i f) do 1% u obveznicama sa rejtingom BB+ ili niže.

KPŠF nije prekoračio nijedno od ovih ograničenja za investicije na jednog emitenta na dan 31. decembra 2023. godine.

KLASE SREDSTAVA

U Standardnom portfelju, na kraju 2023. godine, ukupna sredstva od 2.571.231.857 evra podeljena je prema ovim klasama investicija: u dužničkim instrumentima bilo je 434.742.989 evra ili čak 16,9% aktive; u akcijama 659,165,608 evra ili 25,6% sredstava; u više aktiva su 232,134,896 evra ili 9,0% sredstava; u gotovini su činili 998,942,048 evra ili 38,9% sredstava, au realnoj imovini su bili 246,246,316 evra ili 9,6% sredstava.

Dok u konzervativnom portfelju, na ovaj datum, sredstva od 131,857,228 evra su podeljena na: dužničke instrumente (kosovske obveznice) 129,411,518 evra ili 98,1% aktive i gotovinu u bankama 2,445,710 evra ili 1,9% aktive.

Na kraju ove godine instrument sa najviše investicija u Standard portfelju je bilo tržište gotovine (sa 38,9%), dok je u Konzervativnom portfelju bilo ulaganje u obveznice Republike Kosovo (sa 98,1%). Kada se izračunaju zajedno, uložena sredstva KPŠF, direktno i indirektno, za oba

Obveznice su činile 19,6% ukupno uložених sredstava.

investiciona portfelja (Standard i Konzervativni) na kraju godine imala su sastav od 40,8% investicija u gotovini (2022: 18,8%).

Investicije na Kosovu, koje su ovde samo za investicija u hartije od vrednosti koje je izdala Vlada Republike Kosovo, uprkos tome što nemaju rang, de facto se procenjuju zakonom sa visokim povratom na investicije.

Što se tiče valuta, od 21 fonda angažovanog na datum izveštavanja u Standardnom portfelju: (a) 12 je denominirano u evrima, sa iznosom od 1.217.778.938 evra, što predstavlja 50,2% ukupne aktive; i (b) 9 je denominirano u američkim dolarima u iznosu od 367.481.198 evra, što predstavlja 13,5% ukupne aktive (2022: 12 fondova u evrima u iznosu od 1.217.778.938 evra ili 50,1% ukupne aktive, i 9 fondova u evrima ili 19,4% ukupnih sredstava).

REJTING PLASMANA U DUŽNIČKIM INSTRUMENTIMA I INDIREKTNIM INSTRUMENTIMA GOTOVINE

RIZIK	REJTING	KVALITET PLASMANA	DUŽNIČKI INSTRUMENTI I GOTOVINA
	--	Investicije na Kosovu	16,5%
	--	Investicije van Kosova	0,2%
	AAA	Prvoklasni	0,3%
	AA	Visok	0,6%
	A	Srednji viši	2,3%
	BBB	Srednji niži	0,8%
	BB	Nizak	0,0%
	B	Sa umerenim rizikom	0,0%
	C ili niži	Sa visokim rizikom	0,0%

UČINAK INVESTICIJA

Upravni odbor je generalno zadržao pristup preduzeća sa niskim rizikom prema Standard portfelj investicijama. Ovo iz razloga što je opšta ekonomsko-finansijska i geopolitička situacija očigledno bila opterećena događajima sa visokim potencijalom negativnog uticaja na rezultate investicija. Ovaj pristup će biti revidiran i promenjen tokom 2024. godine, usvajanjem Deklaracije o principima investicija.

U bruto povratu od investicija za 2023. godinu u Standard Portfelj (81,1 miliona evra), najveći doprinos su dale investicije na finansijskim tržištima van Kosova, preko

Standardni Portfelj sa pozitivan bruto prinos od 81,1 miliona evra ili povećanje od +3,05% za 2023.

investicionih fondova, u iznosu od 61,0 miliona evra i zajedno sa dividendama (8,1 miliona evra ide na 69,2 miliona evra .

Tako su investicije na finansijskim tržištima doprinele 85,3% ukupnom povratu Standard portfelja. Investicije u obveznice (8,8 miliona evra) i bankarske depozite na Kosovu (3,1 milion evra) doprinele su zajedno sa 11,9 miliona evra ili 14,5% ukupnog bruto prinosa.

PLASMAN	ALOKACIJA U 31.12.2023	BRUTO POVRATAK
Vanguard – GSIF ISIN: IE00B03HD316	€119.953.739	€8.103.677
BNY Mellon – RRF ISIN: IE00B504KX99	--	€(9.690.431)
Nordea 1 – GSEF ISIN: LU0257969260	€162.769.170	€14.306.255
Nordea 1 – SRF ISIN: LU0539147214	€232.134.896	€8.066.299
Amundi – 3M-I ISIN: FR0007038138	€849.040.517	€16.006.885
iShares Edge S&P 500 Minimum Volatility ISIN: IE00BYX8XD24	--	€(722.816)
SPDR S&P Oil & Gas Exploration & Production ISIN: US78468R5569	€55.506.017	€(1.241.047)
Global X U.S. Infra-structure Development ISIN: US37954Y6730	€63.745.183	€14.981.588
iShares U.S. Infrastructure ISIN: US46435U7138	€64.391.579	€4.576.252
BNP Paribas Funds Climate Impact ISIN: LU0406802768	--	€(2.998.153)
Schroder ISF Global Sustainable Growth ISIN: LU2305367323	€28.283.645	€3.743.154
iShares Global Clean Energy ISIN: US4642882249	--	€(7.577.067)
Invesco KBW Bank ETF ISIN: US46138E6288	€31.434.451	€(11.396.017)
Lyxor EUR 2-10Y Inflation Expectations UCITS ISIN: LU1390062245	--	€1.082.704
Vanguard Value Index Fund ISIN: US9229087443	€61.550.538	€(829.024)
iShares Edge MSCI Europe Value Factor UCITS ISIN: IE00BQN1K901	€90.047.414	€10.960.895
Lyxor EURO STOXX Banks (DR) UCITS ISIN: LU1829219390	€23.892.604	€16.462.594
iShares Core Dividend Growth ETF ISIN: US46434V6213	--	€1.083.522
SPDR MSCI Europe Energy UCITS ETF ISIN: IE00BKWQ0F09	€31.764.192	€2.290.227
WisdomTree Industrial Metals ETF ISIN: GB00B15KYG56	€25.814.601	€(4.153.992)
WisdomTree Physical Gold - EUR Daily Hedged ISIN: JE00B8DFY052	€27.433.379	€3.479.125
SPDR S&P Euro Dividend Aristocrats UCITS ISIN: IE00B5M1WJ87	€21.991.190	€1.044.219
WisdomTree WTI Crude Oil ISIN: GB00B15KXV33	€34.264.437	€(633.998)
iShares MSCI Glob. Metals&Mining Producers ISIN: US46434G8481	€31.972.649	€(8.446.783)
EUR Eurozone Government Bond UCITS ISIN: IE00BH04GL39	€26.930.801	€1.935.702
iShares Residential and Multisector Real Estate ISIN: US4642885622	€15.629.945	€635.467
Pacer Benchmark Data&Infrastructure Real Estate ISIN: US69374H7411	€14.967.191	€(26.186)
Obveznice i bankarski depoziti na Kosovu	€406.946.583	€11.923.024
Prihodi od dividendi	--	€8.140.670
UKUPNO	€2.420.464.721	€81.106.745

Konservativ Portfelj sa pozitivan bruto prinos od 4,6 miliona evra ili jedan povećanje od +3,47% za 2023. godinu.

Konservativni portfolio je, kako se očekivalo, imao pozitivan prinos od +3,47% li bruto prinos od 4,6 miliona €. Podrazumeva se da ulaganja ovog portfelja imaju samo zaštitnu svrhu. Iz tog razloga, sredstva doprinosioca ove starosne grupe su 98% uložena u obveznice Vlade Kosova. Ovaj portfelj je eliminisao mogućnost da obveznici doprinosu blizu penzije budu pogođeni brzim i ozbiljnim padom na međunarodnim finansijskim tržištima.

Podsećamo vas da od februara 2022. KPŠF posluje sa dva investiciona portfelja: Standardnim portfoliom (za doprinosioce mlađe od 63 godine) i Konservativnim portfoliom (za doprinosioce od 63 i više godina). Ova podela je napravljena kako bi se posebno zaštitili oni koji doprinose bliskim odlasku u penziju od mogućih kratkoročnih fluktuacija na finansijskim tržištima.

PLASMAN	ALOKACIJA U 31.12.2023	BRUTO POVRATAK
Obveznice Vlade Republike Kosovo*	€129.411.518	€4.556.800
Gotovina	€2.445.710	--
UKUPNO	€131.857.228	€4.556.800

*Pa llogaritur provizionet.

PERFORMANSA U ODNOSU NA BENČMARK

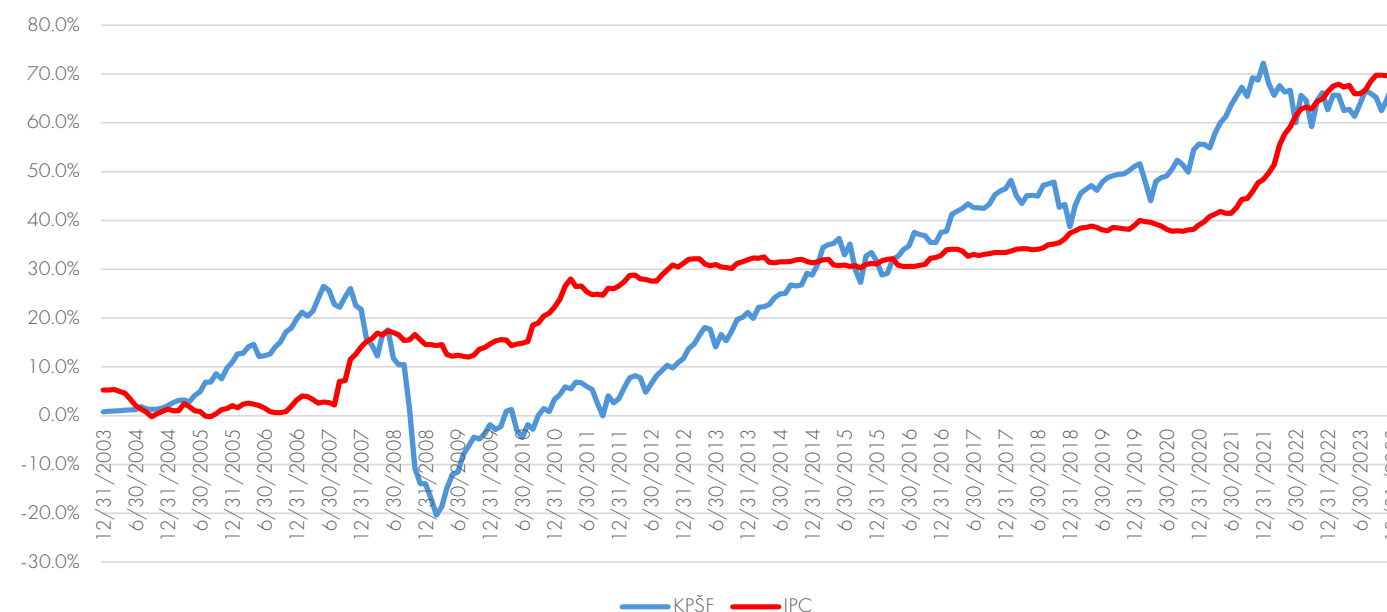
Upravni odbor KPŠF-a je postavio Indeks potrošačkih cena (IPC) na Kosovu, koji je objavila Kosovska agencija za statistiku, kao normu (benčmark) za postizanje i prevazilaženje ulaganja penzionih sredstava.

Pozitivan učinak KPŠF-a u standardnom portfoliju za 2023. godinu (+3,05%) i smanjenjem inflatornog ubrzanja (+2,29%) uticali su da se jedinična cena Standard portfolia približi indeksu potrošačkih cena na Kosovu (CPI).

Upravni odbor veruje da je prekoračenje ovog cilja ključno za zadržavanje fokusa na održavanju realne vrednosti dugoročnih penzijskih doprinosa.

Dok je jedinična cena KPŠF porasla na kvotu od 67,64% od osnivanja, IPC je dostigao 70,16%.

POREĐENJE ČENA AKCIJA STANDARDNOG PORTOFOLJA KPŠF-a I INDEKSA POTROŠAČKIH CIJENA NA KOSOVU (31.12.2003. DO 31.12.2023.)

04

DOPRINOSI I PENZIONISANJE

Početak i pasivizacija uplate doprinosa

Doprinosi

Kada i kako se penzije štednje mogu povući?

Penzionisanje i isplata beneficija

POČETAK I PASIVIZACIJA

Godišnji doprinosi su porasli za 18,2%, dok je isplata beneficija porasla za 30,5%.

KPŠF aktivnim obveznicima doprinosa naziva lica koja uplaćuju doprinose za izveštajnu godinu, u ovom slučaju za 2023. godinu. Dok KPŠF inicira doprinosioce, oni ih nazivaju aktivnim davaocima doprinosa, 8,97% od proseka ovogodišnjih aktivnih priložnika, koji prvi put uplaćuju doprinose i za 2023. godinu (2022: 11,5%).

Početnih doprinosilaca bilo je 40.120 (2022.: 38.152), dok je bilo još 51.902 (2022.: 8.538), ili 15,1% (2022.: 2,6%) prosečnih aktivnih doprinosilaca, koji su otišli u penziju ove godine (doprinos nije uplaćen 2022. godine; a ovaj broj ne uključuje 6.744 trajno penzionisanih računata u 2023.

U međuvremenu, 13,3% početnih doprinosilaca u 2023. godini bilo je zaposleno (1) prvi put u godinama starosti od 40+ (2022: 13,6%), što je vrlo lako smanjenje u odnosu na prethodna godina.

Prosečna starost početnih doprinosilaca u 2023. godini bila je 26,0 godina, dok je 65,8% njih bilo 25 godina ili mlađe (2022: 26,4 godine, odnosno 62,8% njih 25 godina ili mlađe).

Samo zaposleni, koji su činili oko 1,6% početnih doprinosilaca (2022: 1,8%), i dalje su u proseku stariji. Njihova prosečna starost bila je 34,1 godina, a 55,4% njih je bilo 33 godine ili manje.

Deo žena početni doprinosioci je 53,3% za zaposlene (2022: 51,1%); i 36,6% (2022: 33,9%) za samo zaposlene.

S druge strane, žene su ove godine ponovo postale pasivne po nižim stopama nego što počinju da doprinose, čineći tako 41,0% zaposlenih i 22,8% samo zaposlenih koji su postali pasivni (2022: 43,3% i 21,1%, respektivno), ali nešto više nego prethodne godine. To je pokazatelj da su žene imale veću stabilnost u zapošljavanju.

Pasivizacija doprinosilaca ove godine se najviše desila starosnoj grupi 21-26 godina (2022: 21-26 godina). Dalje, 52% od 2023 doprinosioca koji su bili neaktivni tokom godine bili su 30 ili mlađi među zaposlenima i 43 ili mlađi među samo zaposlenim (2022: 50% doprinosioca 30; 43, respektivno).

Procenat doprinosioca (isključujući samo zaposlene) koji su postali pasivni 2022., ali su se vratili na šemu doprinosa 2023. blago se smanjio na 20,7%, u poređenju sa 2022. kada je broj pasivnih doprinosilaca 2021. koji su se vratili na šemu 2022. bio njih 21,5%.

Analiza podataka za poslednjih pet godina otkriva da je 238.439 zaposlenih doprinosilaca i 18.091 samo zaposlenih doprinosilaca dalo doprinose najmanje po mesec dana u svakoj od ovih pet godina (2022: 225.142 i 18.295). Dakle, dok su zaposleni doprinosioci povećali stabilnost petogodišnjeg doprinosa, samo zaposleni davaoci doprinosa drugu godinu zaredom pokazuju znake nestabilnosti.

(1)

TIzraz "Zaposlenje" se koristio u najširem mogućem kontekstu. KPŠF nije u stanju da zna da li su doprinosi novih davaoca doprinosa zaista rezultat njihovog prvog zaposlenja. Osim toga, KPŠF ne može znati da li je to zaposlenje stalno, na određeno vreme, ili za neki određeni posao (ugovor o radu).

PLAĆANJE DOPRINOSA

€2.716,9 miliona evra su za doprinose primljene od osnivanja institucije do kraja 2023.

Prikupljeni doprinosi u ovoj godini iznosili su 286,2 miliona evra (2022: 241,5 miliona evra), što su bile uplate penzijskih doprinosa zaposlenih i samo zaposlenih.

Doprinosi prikupljeni tokom 2023. godine povećani su za 18,5% u odnosu na prethodnu godinu. U 2022. godini povećani su za 13,1%, dok su u 2021. za 9,8%. Podrazumeva se da se doprinosi koji nisu pod upravljanjem su podizani prilikom isplata penzija ili refundiranja i više nisu deo fonda.

Ove godine smo imali 6.965 novih poslodavaca, što je povećanje od 11,9% u odnosu na prethodnu godinu (2022: 6.226). Prethodne godine ovaj broj je porastao za 9,2%. Novim poslodavcima smatraju se preduzeća, ustanove i drugi, koji po prvi put doprinose svojim zaposlenima.

Dok smo ove godine imali dvocifren porast broja novih poslodavaca, ispostavilo se da smo istovremeno imali i 13,5% više pasiviziranih poslodavaca, čime smo dostigli

5.687 broj pasiviziranih poslodavaca (2022: 5.011). Pre godinu dana ova cifra se promenila za 8,0%. Dakle, proizilazi da je razlika između novih poslodavaca i neaktivnih samo 1,6 procentnih poena.

Poslodavci koji se pasivizuju, KPŠF ih smatra poslovanja ili institucije ili organizacije koje su dale doprinose po zaposlenom tokom prethodne godine, ali ne u izveštajnoj godini.

S druge strane, broj aktivnih doprinosilaca u proseku tokom 2023. godine dostigao je 343.906, što je u proseku za 3,7% više nego prošle godine (2022: 331.555).

Na kraju godine, prosečan saldo na penzionim štednim računima svih obveznika porastao je za blagih 4,2% na 3.554 evra (2022: 3.412 evra). Ovo povećanje je proizašlo iz pozitivnog povrata investicija i blagog poboljšanja prosečnog doprinosa.

PRIKUPLJENI DOPRINOSI I SREDSTVA POD UPRAVOM

PERIOD	PRIKUPLJENA DOPRINOSI (u milionima)	DOPRINOSI POD UPRAVLJANJEM (GODIŠNJE NETO KRETANJA) (u milionima)
2002-2019	€1.781,4	€1.966,9
2020	€1.975,8	€1.988,0
2021	€2.189,2	€2.353,1
2022	€2.430,7	€2.426,6
2023	€2.716,9	€2.720,2

STRUKTURA NETO SREDSTAVA POD UPRAVOM

2023

DOPRINOSI POD UPRAVOM

80,8%

DOBITAK

19,2%

2022

DOPRINOSI POD UPRAVOM

81,%

DOBITAK

18,9%

PENZIJE I ISPLATE

Dobit ostvarena od ukupne vrednosti povučene za penzije u 2023. iznosio je 24,3%.

KPŠF je tokom 2023. godine isplaćivao penzije iz razloga starosti (65 godina), zbog invalidnosti (prema rešenju nadležnog Ministarstva) i zbog smrti (nasleđeno od strane članova porodice). Dok su podignuta sredstava iz KPŠF (prema zakonu na snazi) vršili i strani državljani (koji nisu bili obavezni da uplaćuju penzionu štednju KPŠF).

Sredstva isplaćena za ove kategorije penzija za celu 2023. bila su vredna ukupno 71,6 miliona evra, uključujući preostale isplate (2022: ukupno 54,9 miliona evra). Najveća isplaćena vrednost za odlazak u penziju povezana je sa najvećim brojem korisnika koji se penzionišu tokom 2023. godine.

Od podignutog iznosa za 2023. godinu (71,6 miliona evra), 54,2 miliona evra je deo doprinosa uplaćenih od doprinosilaca, dok je 17,4 miliona evra dobit ostvarena od investicija penzionih fondova. Tako je prosečan procenat dobiti ostvarene u 2023. godini 24,3% ukupnih isplata (2022: 25,7%).

Za sve slučajeve penzionisanja u 2023. imali smo 7.684 računa (2022.: 6.907 računa). Zajedno sa penzionisanim računima za trajnu isplatu ove godine, broj trajnih računa za

isplatu od osnivanja iznosi 73.973.

Broj lica koja su u 2023. godini primala platu nakon navršenih penzionih godina (65 godina) iznosila je 5.876 ili 76,5% odobrenih zahteva (2022: 5.124 ili 74,2%).

Zbog invaliditeta 935 lica, ili 12,2% od ukupnog broja, podiglo je penzijsku štednju (2022: 779 ili 11,3%).

Za slučajeve smrti pre penzionisanja bilo je 854 ili 11,1% odustajanja od naslednika (2022: 945 ili 13,7%).

Doprinosioci, sa statusom nerezidentnih građana Kosova, koji su ove godine povukli svoju penzionu štednju su 27 slučajeva ili 0,4% penzionisanih računa (2022: 59 slučajeva ili 0,9%).

Od osnivanja do kraja 2023. godine povučeno je ukupno 630,4 miliona evra. Od ovog povučenog iznosa, 503,8 miliona evra su doprinosi koji su akumulirali doprinosioci (mesečnim uplatama), a 126,7 miliona evra su prihodi ostvareni od investicija. Dakle, od celokupnog iznosa povučenog za penzije (od osnivanja KPŠF) uplatnici su u proseku ostvarivali 25,1% dobiti.

KADA I KAKO SE PENZIONE ŠTEDNJE MOGU POVUĆI?

U skladu sa važećim zakonodavstvom, koja i u 2022. godini nije pretrpela neku izmenu, penzijsku štednju može povući u KPŠF doprinosilac ili naslednik u sledećim slučajevima:

- kada dostigne starosnu granicu za penzionisanje (trenutno je 65 godina starosti određeno zakonom);
- kada ima potvrdu o invalidnosti od Ministarstva rada i socijalne zaštite;
- kada umre pre penzionisanja, a u ovom slučaju njegovi zakonski naslednici e povući celokupan bilans štednje;
- u slučajevima kada su strani državljani platili penzijske doprinose, i nisu bilo zakonom dužni da plate doprinose KPŠF-u.

KAKO SE MOŽE PODIĆI ŠTEDNJA?

Program podizanja u fazama (PPF)

PPF je takav da korisnici u ovoj šemi podižu sa svoje štednje svakog meseca od po 200 €¹⁾ ili 1% stanja u trenutku penzionisanja (u zavisnosti od stanja: do 20 hiljada evra stanja po 200 evra i preko 20 hiljada evra od 1%), dok se ceo iznos ne iscrpi.

PKorisnici mogu da izaberu jednu od pet banaka koje nude PPF uslugu: TEB, NLB Priština, Banka per Biznes, Banka Ekonomike ili Banka Kombetare Tregtare BKT),

tako koriste specifični tretman, prema ugovoru KPŠF-a sa ovim bankama. Doprinosiocikoji povuku štednju nakon dostizanja starosne granice za penzionisanje biraju da dobiju 0% ili 20% štednje u jednoj uplati, a preostali iznos se usmerava na PPF.

Program jednokratnog podizanja

Ako doprinosilac ima na računu manje od 3,000¹⁾ € penzijske štednje, tada se ceo iznos podiže jednom uplatom. Ostala podizanja (invalidnost i slučajevi smrti).

Ostala povlačenja (invalidnost i smrt)

Doprinosioci koji podizaju sredstva zbog invaliditeta dobiće svoju štednju preko PPF-a, u iznosu od 200¹⁾€ do: i) perioda kada im ističe invaliditet; ili ii) dok se iscrpi penzijska štednja – koja god se desi prva. S druge strane, korisnici preminulih doprinosioca mogu izabrati da odjednom povuku svu penzijsku štednju ili da taj iznos prenesu na njihov račun penzijske štednje u KPŠF-u. Sa svaki slučaj podizanja, oni plaćaju porez na dohodak građana, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

Za svaki slučaj povlačenja, oni podležu porezu na dohodak, u skladu sa zakonima na snazi.

¹⁾ Minimalno mesečno podizanje i pragovi podizanja su definisani Uredbama CBK-a.

ISPLATE

PERIOD	PLAĆANE DOPRINOSE (u miliona)	OSTVAREN DOBIT (u miliona)	SREDŠTVA POVUČENA (u miliona)	PROCENAT DOBITKA
2004-2018	€128,9	€22,0	€150,8	17,1%
2019	€41,9	€10,7	€52,6	25,5%
2020*	€188,6	€46,4	€235,0	24,6%
2021*	€49,4	€16,1	€65,5	32,6%
2022	€40,8	€14,1	€54,9	34,6%
2023	€54,2	€17,4	€71,6	32,1%
UKUPNO	€503,8	€126,7	€630,4	25,1%

*Uključuju iznos prevremenog podizanja procenta od 10% (u skladu sa izmenjenim zakonodavstvom).

Podizanje penzijske štednje od stranih državljana

Podizanje penzijske štednje iz KPŠF-a (u skladu sa Zakonom br. 04/L-101) mogu izvršiti svi strani državljani koji nisu bili i nisu u obavezi da uplaćuju penzijsku štednju u KPŠF (ne uključujući državljane zemalja sa kojima Kosovo ima drugačije bilateralne sporazume). U slučaju stranih državljana, ceo akumulirani saldo se podiže odjednom.

05

DEMOGRAFIJA DOPRONOSIOCA

Aktivni doprinosioci
Geografska rasprostranjenost
Starost doprinosioca
Doprinosioce prema vrsti preduzeća
Prosečna uplata doprinosa
Nivo uplate doprinosa
"Koliko treba da štedite?"

AKTIVNI DOPRINOSIOCI

Ovo poglavlje sadrži ključne demografske podatke o doprinosiocima KPŠF-a u 2023. godini, uz poređenja kretanja sa prethodnom godinom.

Treba imati u vidu da su u ovom poglavlju predstavljeni rezultati analize za sve račune koji su u 2023. godini dostigli 834.963 (2022.: 792.995 računa), ali i za aktivne račune, koji su u 2023. godini u proseku iznosili 343.906 (2022.: 331.555 u proseku). Ukupan broj računa uključuje i trajno penzionisane račune (kao što su starosna penzija i slučajevi smrti). Ovaj broj je na kraju 2023. dostigao 73.973 računa.

Broj aktivnih doprinosilaca je prikazan za svaki mesec u poslednjih pet godina (u tabeli na sledećoj strani) kao i godišnji prosek za svaku godinu. Broj doprinosilaca za svaki mesec predstavlja angažovanje doprinosilaca svakog meseca i nije kumulativan. Iz mesečnih podataka primećuje se da je kraj kvartala uvek sa većim brojem priložnika. To se dešava zato što samo zaposleni prave izveštaje i uplate kvartalno a ne svaki mesec, kao zaposleni, pa se zbog toga i javlja ova razlika.

Ove godine je bilo u proseku 343.906 aktivnih doprinosilaca (2022.: 331.555). Sa najmanje jednim doprinosom kao zaposleni u toku godine javlja se 416.182, a kao samo zaposleni 21.626; u ovim ciframa prebrojanim dva puta, ima 4.571 doprinosioca, koji se tokom 2023. pojavljuju i kao zaposleni i kao samo zaposleni (2022. respektivno: 402.187, 22.026 i 4.674).

Pozitivno je to što smo za svaki mesec u 2023. godini imali više aktivnih doprinosilaca nego godinu ranije. Ova činjenica se dešava prvi put najmanje u poslednjih pet godina. Dok samo za 2023. godinu, imali 41.968 novih računa (što nije najveći broj u poslednjih pet godina), a u proseku je broj aktivnih doprinosilaca za 2023. godinu veći za 12.351 u odnosu na prethodnu godinu (2022.: 15.833).

Prosečno stanje aktivnog računa na kraju 2023. godine poraslo je na 5.223 evra (2022.: 4.888 evra), ili povećanje od +6,8%. Do povećanja prosečnog stanja došlo je zbog povećanja vrednosti penzionih fondova od investicija, ali i povećanja prosečnog mesečnog doprinosa.

Na relativno nizak nivo prosečnog stanja svih računa utiče činjenica da je broj svih računa sa niskim stanjem prilično veliki. Isto tako, nizak je i broj onih koji su uključeni u šemu od početka ili imaju kontinuirane doprinose sa prosečnom platom. Drugi uticaj je bio veoma nisko prosečno učešće i doprinos, posebno u prvih 10 godina.

Važno je napraviti neka poređenja između broja stanovništva aktivnog za rad na Kosovu i aktivnih doprinosilaca u KPŠF. Prema podacima Agencije za statistiku Kosova, u izveštaju Ankete o radnoj snazi za 2022. godinu, radno sposobno stanovništvo zemlje (od 15 do 64 godine) iznosi 1.160.664. Dok se aktivna radna snaga (prema ASK) obračunava na 458.338, a ostatak se računa kao pasivan.

Pod ovim uslovima, proizilazi da 343.906 zaposlenih i samo zaposlenih (procenjeno kao prosečna godišnja obaveza) koji su dali doprinos KPŠF tokom 2023. godine čine 75,0% aktivne radne snage (458.338) za rad. Za promenu u odnosu na prethodnu godinu kada je prosečan broj aktivnih doprinosilaca tokom 2022. godine bio 68% aktivne radne snage ove godine, imamo poboljšanje. Ali aktivna radna snaga, u izveštaju za 2021, na kome smo se zasnivali prošle godine (kao poslednji izveštaj koji je dostupan od KSA), iznosi 483.338 ljudi.

Štaviše, prosečno stanje na računima u KPŠF je daleko od toga da bude dovoljno za dostojanstvenu penziju (sa nešto više od 5 hiljada evra prosečno stanje aktivnih računa).

KPŠF ističe i ponavlja ove činjenice, smatrajući da na taj način ispunjava deo svoje društvene odgovornosti: da je svaki građanin Kosova trebalo da uštedi dovoljno za svoju penziju, što će mu omogućiti sigurniji život, u finansijskom smislu. Naprotiv, sa ovakvim trendom doprinosa ne može se planirati da će većina današnjih zaposlenih moći da ima dostojanstvenu penziju iz penzione štednje u KPŠF i time rizikuje da i dalje bude na teret državi i/ili društvu.

BROJ AKTIVNIH DOPRINOSIOCA ZA SVAKI MESEC U POSLEDNJIH PET GODINA

	2023	2022	2021	2020	2019
JANUAR	328.834	315.905	291.571	278.915	265.810
FEBRUAR	330.471	317.639	296.573	281.309	271.033
MART	355.133	344.748	330.988	333.976	296.655
APRIL	337.361	328.814	303.679	321.387	277.462
MAJ	341.050	330.856	306.769	258.718	279.096
JUN	364.610	353.434	328.749	304.820	303.988
JUL	346.098	332.154	312.725	287.817	284.046
AVGUST	344.534	331.105	311.886	289.344	284.911
SEPTEMBAR	363.584	351.045	332.912	313.612	308.340
OKTOBAR	340.433	330.169	324.599	298.224	294.570
NOVEMBAR	336.129	321.635	320.014	298.792	290.682
DECEMBAR	338.640	321.150	328.195	319.225	307.393
GODIŠNJI PROSEK	343.906	331.555	315.722	298.845	288.666

GEOGRAFSKA RASPROSTRANJENOST

Pošto veliki deo aktivnih doprinosioca (njih 18%) plaća Ministarstvo javne administracije, čija je kancelarija registrovana u Prištini, a pošto nemamo druge informacije osim gde je poslodavac registrovan, nismo u mogućnosti da analiziramo gde su tačno saradnici radili tokom godine. To je razlog što KPŠF iznosi samo analize na osnovu adresa doprinosilaca u opštinama koje KPŠF ima u svojim registrima, a ostale podatke geografskog područja nije moguće koristiti.

Za 2023. godinu imali smo 30 opština sa povećanjem broja doprinosilaca i u 8 opština smanjenjem broja aktivnih davalaca doprinosa.

Posebnost 2023. godine je to što smo, osim u Opštini Junik, imali pad aktivnih doprinosa samo u opštinama u

kojima je bilo zaposlenih iz redova srpske zajednice, što se najverovatnije desilo zbog dobrovoljnog odlaska jednog broja zaposlenih u ovu zajednicu u institucijama Republike Kosovo.

Ove godine primetno je i smanjenje broja aktivnih doprinosilaca u Opštini Priština, koja je u prvih deset (posle Južne Mitrovice) imala najmanju stopu rasta (sa 3,3%). Na ovoj listi, jedina promena je prelazak Opštine Đakovica od strane Opštine Gnjilane, koja je ostala na šestom mestu po broju aktivnih doprinosilaca.

Gledano u celini, broj aktivnih doprinosilaca na kraju 2023. godine porastao je za 13.493 u odnosu na kraj prethodne godine.

BR.	OPŠTINA	BR. DOPRINOSIOCA	UČEŠĆE	RAZLIKA SA 2022	
				U BROJ	U %
1.	PRIŠTINA	79.616	18,0%	2.549	3,3%
2.	PRIZREN	36.035	8,1%	1.205	3,5%
3.	UROŠEVAC	28.790	6,5%	1.560	5,7%
4.	PEĆ	24.643	5,6%	908	3,8%
5.	GNJILANE	23.749	5,4%	971	4,3%
6.	ĐAKOVICA	23.477	5,3%	458	2,0%
7.	PODUJEVO	21.678	4,9%	828	4,0%
8.	JUŽNA MITROVICA	18.510	4,2%	(399)	-2,1%
9.	VUČITRN	18.257	4,1%	702	4,0%
10.	LIPJANE	16.078	3,6%	998	6,6%
11.	GLOGOVAC	14.862	3,4%	803	5,7%
12.	KOSOVO POLJE	12.792	2,9%	772	6,4%
13.	SUVA REKA	11.991	2,7%	228	1,9%
14.	SKENDERAJ	11.743	2,7%	495	4,4%
15.	ORAHOVAC	9.549	2,2%	166	1,8%
16.	ISTOK	9.150	2,1%	297	3,4%
17.	MALIŠEVO	9.147	2,1%	357	4,1%
18.	VITINA	8.704	2,0%	193	2,3%
19.	KLINA	7.440	1,7%	417	5,9%
20.	KAČANIK	7.303	1,7%	590	8,8%
21.	KAMENICA	7.250	1,6%	169	2,4%
22.	OBILIĆ	6.940	1,6%	286	4,3%
23.	DEČANE	6.375	1,4%	112	1,8%
24.	SHTIMLJE	6.240	1,4%	355	6,0%
25.	DRAGAŠ	4.701	1,1%	227	5,1%
26.	GRAČANICA	2.183	0,5%	27	1,3%
27.	ŠTRPCE	1.886	0,4%	88	4,9%
28.	PAREŠ	1.606	0,4%	(119)	-6,9%
29.	ELEZ HAN	1.306	0,3%	33	2,6%
30.	LEPOSAVIĆ	923	0,2%	(1.016)	-52,4%
31.	MAMUŠA	818	0,2%	180	28,2%
32.	NOVOBERDO	792	0,2%	108	15,8%
33.	ZUBIN POTOK	744	0,2%	(228)	-23,5%
34.	JUNIK	650	0,1%	(24)	-3,6%
35.	ZVEČAN	543	0,1%	(594)	-52,2%
36.	SEVERNA MITROVICA	491	0,1%	42	9,4%
37.	KLLOKOT	417	0,1%	15	3,7%
38.	RANILLUG	323	0,1%	(6)	-1,8%
	OSTALO*	4.682	1,1%	(260)	-5,3%

*Ovo je broj doprinosilaca koji žive van Kosova ili za koje KPŠF nije imao informacije kojoj opštini pripadaju.

STAROST DOPRINOSIOCA

Prosečna starost svih doprinosilaca u 2023. godinu je blago porasla na 41,4 godine sa 41,2 na kraju prethodne godine.

Dok se prosečna starost svih doprinosilaca nije promenila – ostala je 39 godina čak i za 2023. godinu.

PROSEK
MUŠKARACA:

43,4

MEDIJANA
MUŠKARACA:

41,0

Prosečna starost po polu je pokazala blago kretanje. Za muškarce je dostigao 43,4 godine (sa 43,2 godine), dok se medijana nije promenila i ostala je na 41,0 godina. Kod žena je prosek blago porastao na 38,0 godina (sa 37,7 godina), dok je medijana ostala ista, 35,0 godina.

PROSEK
ŽENA:

38,0

MEDIJANA
ŽENA:

35,0

Što se tiče doprinosilaca po starosnim grupama, prilično je pozitivno da smo u starosnoj grupi 15-24 godine imali najveći porast doprinosa ove godine (sa 17,9% na 18,9%).

S druge strane, nije zadovoljavajuće što su doprinosioci starosnih grupa 25-34 godine i 25-44 godine imali smanjen broj u odnosu na prošlu

godinu. Štaviše, osim starosne grupe 15-24 godine, samo starosna grupa 45-54 i starosna grupa 65+ imale su porast u broju doprinosilaca.

Ovo su pokazatelji da se dešavaju neobične promene u starosnoj strukturi doprinosilaca i da će se puna slika ovih promena videti u narednim godinama.

STAROSNA GRUPA	2023	2022
15-24	18,9%	17,9%
25-34	27,3%	28,1%
35-44	22,9%	23,0%
45-54	17,9%	17,8%
55-64	12,1%	12,3%
65+	0,9%	0,8%

DOPRINOSIOCI PREMA VRSTI PREDUZEĆA

Vrsta preduzeća se određuje prema njihovoj registraciji u Kosovskoj agenciji za registraciju preduzeća ili u okviru Ministarstva javne uprave.

Treba napomenuti da je većina javnih i društvenih preduzeća (kao što su regionalna preduzeća za vodu ili otpad, Pošta Kosova, gradske toplane, itd) registrovana kao akcionarska društva; zato se predstavljaju zajedno sa drugim javnim preduzećima u okviru grupe akcionarskih društava.

Takođe, broj obveznika doprinosa po preduzećima se ne poklapa sa brojem aktivnih obveznika doprinosa za godinu jer se u ciframa po preduzećima obveznik doprinosa pojavljuje više puta – ako je zaposlen u dve ili više vrsta preduzeća.

I u 2023. godine (kao i 2022. godine) ispada da smo imali manje zaposlenih u budžetskim organizacijama, u odnosu na prethodnu godinu. Ali dok se za 2022. godinu smanjenje broja doprinosilaca budžetskih organizacija odnosilo na stimulativne mere tokom cele 2021. godine, ove godine je

pad broja doprinosilaca budžetskim organizacijama možda bio vezan za dobrovoljni odlazak iz kosovskih institucija jednog dela srpske zajednice.

U međuvremenu, nastavio se pozitivan trend povećanja doprinosa među KPS, NVO i drugim organizacijama. Ali imali smo smanjenje doprinosa u pojedinačnim preduzećima, samo zaposlenim, akcionarskim društvima i partnerstvima.

Dobra vest je da smo u svim vrstama preduzeća imali blago poboljšanje u koeficijentu angažovanja, što je tehnički jednako sa više radnih sati.

I ove godine, najveći koeficijent angažovanja bio je među budžetskim organizacijama (od 0,910), lako poboljšan u odnosu na prethodnu godinu (2022: 0,909). Dok je najniži koeficijent angažovanja ove godine bio među NVO (od 0,472) uz blagi rast u odnosu na prethodnu godinu (2022: 0,456).

VRSTA PREDUZEĆA	2023			2022		
	BROJ DOPRINOSIOCA	KOEFICIJENT ANGAŽOVANJE	EKVIVALENTNI DOPRINOSIOCI	BROJ DOPRINOSIOCA	KOEFICIJENT ANGAŽOVANJE	EKVIVALENTNI DOPRINOSIOCI
Budžetska organizacija	89.795	0,910	81.713	91.093	0,909	82.804
DOO	236.867	0,670	158.701	217.959	0,664	144.725
Individualni biznis	67.720	0,663	44.898	68.742	0,666	45.782
Samozaposleni	26.197	0,666	17.447	26.700	0,663	17.702
Akcionarsko društvo	28.463	0,802	22.827	31.019	0,712	22.086
NVO	20.708	0,472	9.774	20.380	0,456	9.293
Partnerstvo	3.199	0,655	2.095	3.363	0,635	2.136
Ostalo	10.866	0,601	6.530	10.269	0,635	6.521

PROSEČAN DOPRINOS

U narednim tabelama prikazani su podaci o prosečnom mesečnom doprinosu za poslednje tri godine do kraja 2023. godine. Podaci su prikazani prema vrsti priloga, prema starosnoj grupi i polu doprinosilaca.

Generalno, ispada da smo u svakom od prikazanih podataka imali povećanje vrednosti mesečnog doprinosa, osim za starosnu grupu 65+, gde je došlo do blagog pada u odnosu na prethodnu godinu. Ovo bi trebalo da bude usko povezano sa povećanjem plata, a samim tim i penzijskih doprinosa.

Važna promena ove godine je najveći porast prosečnog mesečnog doprinosa starosne grupe 15-24 godine u odnosu na sve ostale starosne grupe. Ovo je važan pokazatelj koji odražava veći ulazak na tržište rada mladih.

Povećanje doprinosa iz starosne

grupe od 15-24 od 17,8% praćeno je povećanjem od 17,6% u starosnoj grupi od 25-34 godine. Druge starosne grupe su imale slično poboljšanje, osim starosne grupe 65+, koja je imala pad od -3,5%.

Što se tiče rodno doprinosa, loša vest ove godine je da su samo zaposleni imali blagi pad prosečnog mesečnog doprinosa, što je znak poteškoća sa kojima su se samo zaposleni mogli suočiti. Za samo zaposlene imamo pozitivan porast u odnosu na prethodnu godinu.

Što se tiče zaposlenih muškaraca, mesečni doprinos je nastavio da se poboljšava i za 2023. godinu, što je bilo vidljivo i za zaposlene žene. Ali negativno je to što se prosečan mesečni jaz u doprinosima povećava treću godinu zaredom, u korist muškog pola.

PROSEČNI MESEČNI DOPRINOS

GODINA	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI
2021	€45,32	€33,36
2022	€53,07	€35,08
2023	€59,70	€36,08

PROSEČNI MESEČNI DOPRINOS PO STAROSNIM GRUPAMA

STAROST	2023		2022		2021	
	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI
15-24	€41,82	€22,76	€35,50	€23,27	€29,75	€20,63
25-34	€59,66	€29,17	€50,75	€26,78	€42,68	€25,77
35-44	€67,20	€36,42	€60,08	€35,37	€51,82	€33,99
45-54	€66,87	€38,39	€60,10	€37,41	€53,12	€35,70
55-64	€68,51	€40,97	€61,14	€40,04	€56,37	€39,40
65+	€68,12	€51,48	€70,56	€44,08	€68,57	€40,33

PROSEČNI MESEČNI DOPRINOS PREMA POLU

GODINA	ŽENE		MUŠKARCI	
	ZAPOSLENE	SAMOZAPOSLENE	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI
2021	€40,07	€25,86	€44,41	€33,45
2022	€46,87	€28,20	€57,17	€36,84
2023	€52,73	€28,10	€64,55	€38,23

NIVO UPLATE DOPRINOSA

Sadašnji zakon na snazi zahteva da se minimalni doprinos za samo zaposlene, kao i za zaposlene sa punim radnim vremenom, zasniva na minimalnim mesečnim platama na Kosovu, koje iznose: 130 evra za lica starosti do 35 godina; i 170 evra za starije od 35 godina.

Kao što smo više puta naglašavali, ovaj nivo minimalne zarade je prenizak da bi se obezbedila ravnoteža penziona štednje koja bi obezbedila adekvatnu sigurnost nakon penzionisanja.

Dok je broj zaposlenih koji plaćaju ispod minimalca značajno smanjen (na 1,37% doprinosilaca do 35 godina i 1,47% obveznika starijih od 35 godina) i onih koji plaćaju minimalac (na 0,20% doprinosilaca

do 35 godina). godine i 3,07% doprinosilaca starijih od 35 godina) broj samostalnih obveznika koji uplaćuju doprinose za penziju ispod potrebnog zakonskog minimuma i samo zakonski minimum je ostao veoma visok čak i za 2023. godinu

Od svih samo zaposlenih doprinosilaca 0,57% je mlađe od 35 godina, a 5,34% doprinosilaca starijih od 35 godina dalo je doprinose ispod zakonskog minimuma. Ostatak samo zaposlenih (29,50% doprinosilaca do 35 godina i 42,67% doprinosilaca starijih od 35 godina) ispada da plaćaju više od zakonskog minimuma za 2023. godinu.

NIVO UPLATE DOPRINOSA ZAPOSLENIH

	UPLATA		
	ISPOD MINIMUMA	JEDNAKO SA MINIMUMOM	IZNAD MINIMUMA
DO 35 GODINA	1,37%	0,20%	98,43%
IZNAD 35 GODINA	1,47%	3,07%	95,46%

NIVO UPLATE DOPRINOSA SAMOZAPOSLENIH

	UPLATA		
	ISPOD MINIMUMA	JEDNAKO SA MINIMUMOM	IZNAD MINIMUMA
DO 35 GODINA	0,57%	29,50%	69,93%
IZNAD 35 GODINA	5,34%	42,67%	51,99%

"KOLIKO TREBA UŠTEDITI?"

KPŠF vidi kao svoju odgovornost, i društvenu, da savetuje doprinosioce o tome koliko bi trebali uštedeti kako bi postigli balans štednje koji bi im mogao pružiti više bezbednosti nakon penzionisanja.

Iz jednostavnog proračuna iz podataka od ASK, proizlazi da ljudi koji napune 65 godina, žive prosečno 78.5 godina (77.6 muškarci i 79.4 žene). Dakle, ovo je prosečna starost smrti za sve one koje su napunile 65 godina, što se približavata trenutnom očekivanom životnom veku. U ovom slučaju, biće potrebne penzione štednje za finansiranje penzije za 162 meseca.

Stoga u nastavku prezentiramo neke savete i sugestije koje procenjujemo važnima.

Primer: pod pretpostavkom da će cena akcija/dionica KPŠF-a rasti svakog meseca sa konstantnom stopom od 2.5% godišnje (prosečno povećanje od osnivanja KPŠF-a), za osobu koja se zaposli na svoj 25. rođendan i koja doprinosi (najmanje) koliko zakonski minimum (trenutno 13 evra) za 40 godina do penzionisanja, imaće akumulirani bilans na svom KPŠF računu od 10,704 €.

Međutim, inflacija narušava kupovnu moć novca i ova prosečna inflacija bila je oko 2% godišnje (prosečna inflacija od osnivanja), današnja vrednost ovog bilansa bi bila oko 6,900 €. Ako bi se ovaj bilans proporcionalno rasporedio na 162 meseca, mesečni iznos za otplatu bio bi 42,60 €. Ako se tome doda i iznos od 100€ osnovne penzije, jedan penzioner bi imao na raspolaganju samo 143€ mesečno.

U trenutnim okolnostima takva osoba bi se penzionisala u programu povlačenja po fazama, sa mogućnošću povlačenja početnom plaćanju od 20% ukupnog bilansa i povlačenja preostalog iznosa od 200€ mesečno bilo bi dovoljno za samo 34.5 meseci.

Sa druge strane, ako bi ista osoba doprinela sa predasnim prudasom (što za 2022. godinu iznosi 53,07 €) uzimajući u obzir gore navedene parametre, onda bi opan bilans penzionih štednja bio oko €28,200. Ako bi se ovaj bilans proporcionalno raspored za 162 meseca, mesečni iznos koji bi mogla da se koristi od KPŠF-a bi bio 174€, gde bi jedno sa osnovnom penzijom od 100 € dostigao nam €274. Ovaj iznos supstancijalno je dosta nizak za penziju, ali kako god da je supstancijalno veći od onog sa minimalnim doprinosom.

Glavni razlog niskog iznosa penzionih štednji je niska stopa postotka doprinosa. U većini penzionih šema, izdvajaju se najmanje 20% bruto plate za penzione štednje (dok kod nas ova stopa je 10%).

Drugi razlog je i niska stopa prosečnog godišnjeg povraćaja. To zato što je fond relativno nov i da jena početku bio fokusiraniji na bezbednost sredstava i što su štednje svih starosnih grupa bile investirane u jedan portfelj.

Od početka 2022. godine dva su portfelja, a kasnije se planira dodatno još jedan srednji (među portfelj, koji će omogućiti da se investicije vrše na osnovu starosnih grupa. Portfeljo mlađih starosnih grupa može se investirati na agresivan način uz veću toleranciju rizika i veći potencijalni povraćaj (prinos).

Dok je portfeljo starosnih grupa bliže penzionisanja, će se investirati na konzervativniji način da bi zaštitio akumulirane štednjetočkom godina.

06

ZAKONODAVSTVO

Pravni okvir
Predlozi za izmene zakona

PRAVNI OKVIR I IZMENE

Organizacija, funkcionisanje i donošenje odluka KPŠF-a zasnovana je na Zakonu br. 04/L-101, zajedno sa izmenama i dopunama: Zakonom br. 04/L-115, Zakonom br. 04/L-168 i Zakonom br. 05/L-116, i upravlja se od strane Upravnog Odbora.

Pravna organizacija KPŠF je dalje precizirana u zakonodavstvu sekundarno: putem penzijskih propisa CBK, i uputstva i objašnjenja PAK-a o načinu prijava, doprinos, ispravak i oporezivanje doprinosa penzionera..

Na sledećoj stranici predstavili smo naše predloge zakonskih dopuna/izmena o najvažnijim aktuelnim pitanjima iz oblasti obavezne penzijske štednje.

PREDLOZI ZA ZAKONSKE DOPUNE/IZMENE

1. OGRANIČENJA ZA INVESTICIJE U HARTIJAMA OD VREDNOSTI VLADE KOSOVA

Trenutno zakonsko ograničenje da se do 30% sredstava može investirati u obveznice Vlade Republike Kosova može se povećati na 50%, kako bi se omogućilo više investicija u ovaj instrument. Takođe može se revidirati i drugo regulatorno ograničenje koje utvrđuje da KPŠF može pružiti maksimalno koliko 50% iznosa jedne aukcije obveznica izdatih od Vlade Republike Kosova.

2. GODIŠNJI IZVEŠTAJI RAČUNA

Zakonodavstvo zahteva da se učesnicima dostavi godišnji izveštaj pismeno. Dok su dostave putem e-maila dostabezbedne, one poštom, i zbog nedostatka tačnih adresa, ne dostižu (dolaze do) odgovarajućeg lica. Zahvaljujući i portalu eTrusti, i pristupu njemu putem eKosova, treba se ukloniti ili izmeniti ovaj zakonski zahtev, pošto je pristup u izveštaj moguć u svako vreme.

3. INVESTICIJE U "PRIVATNIM AKCIJAMA"

Potrebno je da se KPŠF, kao i mnogim penzioni fondovi u razvijenom svetu, dozvolida investira preko menadžera imovina u alternativnim investicijama takva kao "Private Equity Funds" (privatni fondovi akcija). Alternativne investicije pokrivaju različite klase sredstava, kao što su privatni kapital, infrastruktura ili nepokretna imovina. To bi poslužilo diversifikaciji, gde bi se alokacija ograničila između 5% do 10% sredstava.

4. USKLAĐIVANJE PLAĆANJA PENZIONIH ŠTEDNJI I OČEKIVANOM ŽIVOTNOM VEKU

Zato što trenutno zakonodavstvo ne dozvoljava da anuitet iz drugog stuba bude manji od minimalne date penzije iz prvog stuba, mesečni iznos koji se isplaćuje od KPŠF-a se vrlo brzo troši. Takođe, budući da bi drugi stub trebao da finansira glavni deo penzije, uštedeni iznos treba se vezati sa očekivanim životnim vekom. Zato što KPŠF još nije dostigao potpuno dospeće (40 godina), trebao bi se povezati sa beneficijama iz prvog stuba, kako bismo imali jedinstvenu penziju.

N.pr.: Da se proporcionalno rasporedi uštedeni iznos sa godinama očekivanog životnog veka, tom bilansu dodati osnovna penzija, i korisnik da ima istu penzijsku vrednost tokom njegovog čitavog životnog veka.

U početku bi se to u potpunosti finansiralo iz individualnih štednji u KPŠF, dok bi kasnije (kada se ta sredstva potroše), ovo finansiranje prešlo u budžet države. Deo koji bi se uštedeo na početku, služio bi da se finansira ovakombinovana penzija do kraja života penzionera. Dakle, time bi se zaokružio i cilj penzioneseme, gde bi svaki penzioner uzimao penziju za njegov čitav životni vek, u zavisnosti od svog doprinosa. Dok sada uzimaju 20% uštedevine kao neposredno plaćanje i najmanje 200€ mesečno kao i osnovnu penziju, ovaj bilans se iscrpljuje samo za prvih 4-5 godina. Zatim vrednost mesečne penzije drastično opada, oslanjajući se samo na osnovnu penziju.

5. POVLAČENJE PENZIJSKIH ŠTEDNJI ZA SLUČAJEVE NESPOSObNOSTI ZA RAD

Ova zakonska mogućnost treba se modifikovati budući da se trenutno povlačenje sredstava omogućuje i za osobe koje su ili ponovno osposobljeni ili i rade.

6. NEAKTIVNI RAČUNI

Treba predvideti zakonom, šta treba raditi sa štednim računima nakon što su oni već duže vreme prestali doprinositi (npr. kada doprinosilac dostiže preko 100 godina, i još nije povukao sredstva sam a ni neki naslednik).

PRIPREMIO
JEDINICA ZA JAVNE ODNOSE

AUTOR
JETON DEMI

OVLAŠĆENO PUBLIKACIJA OD
UPRAVNOG ODBORA KPŠF-A

ADRESA
Ul. "Agim Ramadani" #182-184
10000 Priština, Kosovo

E-MAIL DHE UEB

info@trusti.org
www.trusti.org

Fondi i Kursimeve Pensionale i
Kosovës

Fondi i Kursimeve Pensionale i
Kosovës